

SPEKTRUM

Časopis zo života rímskokatolíckej farnosti Vítaz

ročník 22

December 2021

číslo 10

Vianoce - skutočná podstata radosti

Vianoce - skutočná podstata radosti

Vianoce sú sviatkami radosti. Aj keď, a tu by mohli niektorí namietat, vidia prázdnu stoličku pri štedrovečernom stole. Keď sa však zameriame na samotné poslanstvo Vianoc pre ľudstvo, vychádza nám jednoznačne radosť. Aj keď treba uznať, že tie prvé až o takej radosti neboli.

Máme radi darčeky a deťom obzvlášť robia radosť. Niekedy však podľahneme predstave, že platí priama úmera: čím viac darčiekov, tým viac radosti. No nie je to celkom tak. Darček nie je iba vecou, ktorá sa dáva a ktorá ma hodnotu vyjadrenú v peniazoch. Darček je niečo oveľa viac - je za ním poslanstvo, ktoré hovorí: „mám ťa rád, záleží mi na tebe“. A niečo také sa vlastne ani nedá vyjadriť peniazmi. V darčeku, pokiaľ ho dávame úprimne a nezištne, dávame samých seba. A to je tá veľká vec, ktorú by sme mali cez Vianoce zažiť, tak vo vzťahu k svojim najbližším, ako aj vo vzťahu k Božiemu Synovi, ktorý prichádza medzi nás ako malé dieťa s jasným poslaním a poslanstvom.

Svätý pápež Ján Pavol II. to raz nádherne vystihol: „Boží Syn sa stal jedným z nás. Takto k nám Boh prichádza, aby o sebe rozprával a ukazoval nám cestu, po ktorej môžeme k nemu dôjsť.“

Vyprosujem Vám požehnané sviatky plné radosti z blízkosti Boha.

d. o. Marek

OBSAH

Úvodník 2

KATECHÉZA

Slovo pastiera 4

Príhovor na sviatok sv. Ondreja 6

Homília na 3. adventnú nedeľu 7

Homília na 4. adventnú nedeľu 9

Homília na polnočnú sv. omšu 10

Príhovor na sviatok sv. Barbory ... 11

NÁZORY A SVEDECTVÁ

+Dp. Ján Biroš, spomienka 15

O holubovi na streche 17

Ach, Pane, kde sme to došli 18

SPEKTRUM MLADÝCH

Štedrovečerné šero, príbeh 20

Blahoslávny Carlo Acutis 25

Ahoj, deti! 26

Očkovať? 27

Stalo sa, stane sa 29

Prehľad bohoslužieb 30

SNÍMKY

Titulka: Edo Jenča

Vnútrošná predná: Martin Magda ml.

Vnútrošná zadná: Edo Jenča

Vonkajšia zadná: Martin Magda ml.

SPEKTRUM**Vydáva:**Rímskokatolícky farský úrad
vo Vítaze pre vnútornú potrebu**Za vydanie zodpovedá:**

d. o. Marek Hnat so spoločenstvom redakcie

Jazyková úprava: Anna Blížmanová**Grafika:** Martin Magda sr.**Redakčný tím:** † d. o. Ján Biroš, Zuzana
Forišová, Martina Gondová, Žofia Jenčová,
Mária Magdová, Peter Stašík, Melánia Tkáčová,
Blažej Vaščák**Kontakty:** Tel.: 051/79 16 235; 79 16 116e-mail: vítaz@rimkat.sk, spektrum@rimkat.skwww.farnostvítaz.sk

IBAN SK36 0900 0000 0050 3744 5647

Redakcia si vyhradzuje právo úpravy textov.

ADVENT S KONFERENCIOU BISKUPOV SLOVENSKA

PRVÁ ADVENTNÁ NEDEĽA

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Začiatok Adventu a Ježiš ťa volá**"vzpriamiť sa a zodvihnúť hlavu".*****Aby si videl Boha aj ľudí.*****PRVÝ ADVENTNÝ PONDELOK**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Ježiš ti sľubuje, že s ním raz budeš "stolovať".***Vstupenkou je čisté hľadajúce srdce.*****PRVÝ ADVENTNÝ UTOROK**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Svätý Ondrej šiel za Ježišom "hned".***Ani ty neváhaj. Neodkladaj.*****PRVÁ ADVENTNÁ STREDA**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Aj tebe dnes Ježiš "láme" svoj chlieb.***Prevezmi ho s bážňou, prijímaš samého Krista.*****PRVÝ ADVENTNÝ ŠTVRTOK**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Máš svoje základy na duchovnej "skale" Krista?***Tak obstoíš aj v najsilnejších búrkach duše.*****PRVÝ ADVENTNÝ PIATOK**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Ježiš sa aj teba dnes pýta, či "veríš" v jeho všemohúcnosť.***Po vyznaní budeš vidieť jasnejšie.*****PRVÁ ADVENTNÁ SOBOTA**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Aj teba dnes Ježiš volá "vyháňať zlých duchov".***Stačí, ak sa otvoríš Svätému Duchu.*****DRUHÁ ADVENTNÁ NEDEĽA**

Živé evanjelium: Kráčame s Ježišom

Aj ty máš "pripraviť cestu Pánovi".***Čakaj ho so živou vierou.***

SLOVO PASTIERA

Všetci podme spolu k jasličkám

Pandémia koronavírusu nás znova uviedla do izolácie lockdownu a treba nám znova byť v stave neistoty. Aj keď je to určité zastavenie života okolo nás, predsa sa podľa niektorých znakov môžeme cítiť ako utekajúci Židia na púšti. Aj sa chceme dostať od toho, čo je ťažké, zlé, aj by sme radi sami rozhodovali ako sa správať na ceste k zlepšeniu situácie a ťažšie sa nám podriaďuje.

Na púšti pri úteku z Egypta mali Izraeliti na svojom čele Mojžiša, ktorý musel vybojovať nejeden nerovný zápas s faraónom. Inak by neprekročili Červené more a nevzdávali sa z otroctva.

Na púšti sa už na Mojžišovu obeť a zásluhy veľmi nepamätá. Smerovanie k slobode do Zaslúbenej zeme podľa Bohom stanovených pravidiel pokladajú mnohí za Mojžišovu svojvôľu, repcú proti nemu, neposlúchajú ho, robia mu napriek, ba mocnie iniciatíva na jeho odstavenie až likvidáciu. To, že ho Boh postavil na čelo záchranného procesu, sa neberie do úvahy. Autoritu, ktorú dostal Mojžiš priamo od Boha, už spochybňujú a neuznávajú ani dovtedy najbližší.

Na našej ceste záchrany z otroctva Covidu-19 tiež máme na čele authority, ktoré na to ustanovil Boh a v rámci občianskej spoločnosti máme aj nami zvolené kompetentné osoby. Do prvej skupiny patria: Svätý Otec, biskupi, kňazi, predstavení zasvätených, rodičia - avšak spochybnením ich authority, ktorú im dal Boh, sa porušujú sľuby úcty a poslušnosti aj vo vlastných radoch. Aj autorita rodiča, ak nie je chápaná, že má svoj pôvod v Bohu, bude odmietnutá.

S prijatím druhej skupiny nami zvolených kompetentných osôb je úzko späté pochopenie a vysvetľovanie demokracie, na ktorú sa každý odvoláva. Veľmi zjednodušený výklad demokracie hovorí, že „každý si môže robiť, čo chce.“

To potrebné doplnenie, že takto môžem konať len pokiaľ niekomu neublížujem alebo neničím jeho dobré meno, to nejako zaniká a neberie sa do úvahy. Ako príklad nepochopenia demokracie uvediem príklad. Predstavme si ropné škvrny, ktoré stále viac ničia krásnu morskú vodu. Mohli vzniknúť napr. nešťastím ropného tankera alebo vrtnej veže. Ale predstavte si, že niekto by tieto ropné škvrny robil úmyselne a ešte by sa obhajoval, že v demokracii má na to právo a ekologická škoda ho nezaujíma.

Koľko takých „škvŕn“ bolo úmyselne vpustených do ekológie ľudských vzťahov? Koľko nečestných verejných obvinení a zosmiešnení sa takto udialo pod kepienkom demokratickej slobody slova? Taký počin neotrúva a neotravuje ľudské prostredie? Alebo nechceme krajinu, v ktorej by sme sa neurážali? Je sa potom čo diviť, že takýmto konaním začal aj proces spochybňovania autorít? Alebo je to zámer?

Vo svojom zamyslení nechcem pokračovať v politologickom duchu. Preto aj východisko, na ktoré poukážem, aby sme obstáli na púšti lockdownu ako ľudia, a ako ľudia z nej aj vyšli, smeruje k Svätému Otci Františkovi a jeho „Fratelli tutti“ - Všeci sme bratia. Ak sme sa nezjednotili v spoločnom pohľade na riešenie problému, hoci príklad Svätého Otca i nás biskupov je tu jednoznačný - hľadajme teraz možnosti vzájomnej pomoci chorým a všetkým vyčerpaným lekárom a zdravotníkom, ktorí im slúžia v prvej línii. V týchto situáciách musí každý zareagovať sám. Všeci zodpovedným prístupom voči sebe i iným, a možno nezaočkovaní, ktorým to zdravie dovoľuje, aby sa dali zaočkovať.

Všetci tvoríme jedno spoločenstvo, všetkých sa nás dotýka lockdown, preto oslovujem všetkých. Je potrebné hľadať spôsob, ako môže každý - ako dobrovoľník pomôcť. Urobiť chorým a vyčerpaným nákup, upratať im, prejsť im blízkosť (zatelefonovať), modliť sa s nimi i za nich, zvlášť za zomierajúcich a žehnať im. Alebo sa prihlásiť na pomocné práce do nemocnice, do sociálnych zariadení... To všetko pomôže oveľa viac, ako špekulovanie, šomranie, kritizovanie... - to vôbec nepomáha! Vidieť v núdznom, cho-

rom, vyčerpanom brata - to môže byť spôsob spoločného kráčania synodálnou cestou, na ktorú nás pozval Svätý Otec František. Budme si istí, že izolácia lockdownu skončí - a ísť spomenutou cestou nás ochráni, aby sme znova neupadli do osobnej izolácie, v ktorej nebudeme citliví na potreby a bolesti človeka, ktorý možno žije vedľa nás. „Fratelli tutti“ - všetci sme bratia aj na našej adventnej ceste nádeje k radosti z Ježišovho narodenia, ktoré je silným znamením nového života. Máme teda na výber: žiť v zadívaní sa na seba a na vlastné potreby, nedívajúc sa na ľudí okolo seba; alebo aj v týchto náročných chvíľach lockdownu hľadať možnosť ako pomôcť inému človekovi a prejavíť mu blízkosť. Aj toto všetko môže byť naše adventné predsavzatie.

Ved' k betlehenským jasliam sme pozvaní všetci bez rozdielu doterajších postojov, a tak stretneme sa tam všetci. Ale ešte predtým, na záver Roka sv. Jozefa 8. decembra (2021) pri večernej sv. omši o 18.00 h. (Lumen), sa znova všetci v diecéze, i vy, čo ste prežívali tento Rok spolu s nami, zveríme sv. Jozefovi. Aké to bude milé, keď pri jasličkách nás predstaví narodenému Ježišovi nielen Panna Mária, ale aj sv. Jozef. Nebude nám tam tesno? Nebojte sa, pri Ježišovi, Márii i Jozefovi je miesto pre každého. A tak v srdci i na perách (môžeme si aj pospevovať) nech nám už teraz znejú slová koledy: „Podme bratia do Betlema...“ Amen.

Mons. Stanislav Stolárik, rožňavský biskup

snímka, 2002. Marth Magda

Príhovor d. o. Mareka na sviatok sv. Ondreja, apoštola

Je jedinečným vzorom odvahy a vernosti aj pre nás

Okolo nás jestvuje veľa rôznych symbolov, ktoré pre nás nemajú žiadny význam, pokiaľ nevieme, čo znamenajú. Napríklad kríž svätého Ondreja v tvare X, ktorý často vidno na mozaikách alebo erboch, nám pripomína, ako bol umučený. Pribitý na tento kríž sa ani v poslednej chvíli neprestával modliť za svojich prenasledovateľov. Je jedinečným vzorom odvahy a vernosti aj pre nás.

Viera v Krista poháňala Ondreja neustále vpred ohlasovať ľuďom zvesť, ktorá ho tak radikálne zmenila. Vo vedomí, že radostná zvesť patrí všetkým bez rozdielu, usiloval sa ku Kristovi priviesť čo najviac ľudí. Patril k nim aj jeho brat Šimon Peter (Jn 1, 40-42) a chlapec s piatimi chlebami a dvoma rybami, ktorými Kristus násýtil tisíce (6, 8-15). Aj po rokoch, keď mučeníckou smrťou zomieral v Patrase v západnom Grécku, bol odhodlaný až do konca privádzať ľudí k Ježišovi.

Čo viedlo jednoduchého rybára Ondreja k tomu, že všetko zanechal a nasledoval Ježiša? Na prvý pohľad to vyzerá dosť zvláštne, však? Žeby bol len príležitostnou pracovnou silou, nemal momentálne čo robiť a iba tak odišiel za prvým, kto ho zavolať? Nie, práve naopak. Spolu s bratom Šimonom boli rybármi a každodennou tvrdou prácou si zarábali na chlieb. Odrazu však prichádza niekto, kto zásadným spôsobom mení Ondrejov život. Iskra, ktorú Ježiš zapaluje v Ondrejovom srdci, zmení sa neskôr na nehasnúci oheň. Ondrej pred-

snímka: Internet, Košická arcidiecéza

tým, ako sa stretol s Ježišom, bol verným nasledovníkom Jána Krstiteľa a bral vážne jeho výzvu k pokániu. Spolu s Jánom túžobne očakávali toho, ktorý bude krstiť nie vodou, ale Duchom Svätým (Jn 1, 33). Bol pri tom, keď Ježiš hovoril, že sa priblížilo Božie kráľovstvo (Mt 4, 17), a bol aj svedkom a účastníkom zázračného rybolovu (Lk 5, 4-7). Ondrej s veľkou bázňou pozoroval Ježišov osobný vzťah s Otcom a pochoopil, že Ježiš ponúka takýto život každému, kto ho bude nasledovať. Nemal potom už žiadnu pochybnosť a svojmu bratovi Šimonovi prosto oznámil: „Našli sme Mesiáša“ (Jn 1, 41).

Niet sa teda čo čudovať, že Ondrej všetko zanechal a išiel za Ježišom. Radikálne zmenil doterajší spôsob života, stal sa rybárom ľudí a plnením Ježišových po-

kynov aj úplne novým človekom. Ježiš volá aj každého z nás, aby sme ho nasledovali.

Denne čítame alebo počúvame evanjelium a každého z nás sa Ježiš určite aspoň raz v živote dotkol v akejkoľvek podobe. Prosme Boha o srdce, ktoré bude hľadať iba jeho a túžiť iba po ňom. Práve apoštol Ondrej nám môže byť veľmi dobrým príkladom v takejto „honbe“ za Bohom. Pokúsme sa ešte dnes vedome vnímať, ako nás vedie Duch Svätý. Jeho cesty sú nevysspytateľné. Môže sa nám prihovárať cez modlitbu, cez Písmo, cez priateľa, cez problém, ba dokonca aj cez televízny program. Budme pripravení odpovedať na akúkoľvek jeho výzvu s vedomím úžasnej odmeny - milosti, radosťi a Ježišovej blízkosti.

d. o. Marek

KATECHÉZA

Homília na 3. adventnú nedeľu v roku "C"
z prípravy kňaza + Jána Biroša

Čoskoro má prísť Mesiáš

Milí veriaci,

sú vedecké odbory, ktorými sa zaoberajú iba odborníci. Jednoduchý človek, alebo ten, kto nemá základné poznanie, vo vedeckom bludisku veľmi ľahko zabľúdi. Sú také otázky a poznania, bez ktorých sa dá ľudsky existovať. Takouto základnou otázkou medzi inými je aj: Kto je človek? Odkiaľ je? Aký zmysel má ľudský život? Tieto otázky patria medzi svetonázorové problémy. A kto na tieto otázky nehľadá a nenachádza odpoveď, ten naozaj môže byť človekom len ťažko a nemôže ani pochopiť život.

My kresťania sa nachádzame v šťastnej situácii, že na tieto dôležité otázky dostávame odpoveď od Pána Ježiša. Ale tieto otázky upokojia naše srdcia len vtedy, keď získame v osobe Krista spoľahlivú oporu - istotu. Pomáhajú nám v tom knihy Svätého písma a učenie Cirkvi. Ale ani to však celkom nestačí. Nie je totižto výsledkom matematickej úvahy, keď sa postavím ku Kristovi, ale je to dar Božej milosti. Veď On dal život našej viere a Jemu môžeme ďakovať, keď so sv. Pavlom vyznávame, že „vieme, komu sme uverili“ a sme si istí...

Osobnosť Pána Ježiša a jeho učenie bude ľudí vždy zaujímať, vždy bude mať vo vinici Pánovej svojich apoštolov, robotníkov, ktorí budú hlásať toto učenie, ktorých bude vždy zaujímať, kto je Ježiš Kristus. V dejinách bol sv. Ján Krstiteľ prvým, ktorý dal na túto otázku odpoveď. Veľmi skoro vzbudil u Židov Ján záujem na brehu rieky Jordán. Židovské kňazstvo na jeho učenie hľadalo s nedôverou. Veď Ján k nim nešiel po ich povolanie. Ako každý prorok, aj on bezprostredne dostal poverenie z Božích rúk. Starozákonní kňazi poznali písmo veľmi dobre, preto tušili, že je blízko plnosť času. Čoskoro má prísť Mesiáš. Ale žeby to bol sám Ján Krstiteľ? Ján neostáva dlhý odpoveď. Vyhlási, že on krstí vodou. Chápe svoje poslanie a nechce prijať inú úlohu, len tú, ktorú mu Boh zveril. Je pravdou, že pohl masami ľudí a ukázal veľmi vážne výsledky, ale jeho dušu nenaplnila márnomyseľnosť, ani túžba po moci. On zostal v poslaní a v službe, pre ktoré bol poslaný.

Žiaľ, ľudia často konajú inak, ako myslia. Prestupujú okruh pôsobnosti, prijímajú také úlohy, na ktoré ich nepovolali ani ľudia, ani Boh. Uzurpátori storočia ako Hitler a jemu podobní... Koľko ťažkostí spôsobili ľu-

ilustračná snímka 2016: M. Magda

dom? Akú cenu má vlastne tak často spomínaná civilizácia, technický rozvoj, keď vodcovia a niekedy aj celé národy prepadajú pri skúške dospelosti z ľudskosti? Veľmi šikovne o tom napísal protestantský teológ Bonhoeffer, ktorý sa stal obeťou svojho negatívneho postoja voči fašizmu: „Keby sme videli sedieť na kozlíku blázna a poháňať povoz do priepasti, bez rozmyšľania by sme sa snažili zachrániť cestujúcich a nevadilo by nám, že aj sami zahynieme.“

Je nesporné, že ľudstvo vždy malo a bude mať dobrodinco, lekárov, umelcov, vedcov a svätcov, ktorí pracovali na skráslení ľudského života, ale najväčšie dobro vždy konali tí, čo po príklade sv. Jána Krstiteľa pripravujú cestu Kristovi do ľudských srdiec. Ale aké hrozné je „majstrovanie“, tých, čo navzdory Jánovi Krstiteľovi zahatávajú cestu Kristovi a snažia sa Ho vyňať a vyhnúť z ľudských srdiec.

Kardínal Gasquet rozprával svoje skúsenosti: „V Anglicku som sa sťažoval pred anglikánskymi duchovnými na slabé náboženské vedomosti robotníkov, ale oni mi nedali za pravdu. Preto sme spoločne urobili pokus o náboženských vedomostiach robotníkov, baníkov. Keď sa baníci vracali domov zo šichty, opýtal som sa: Kto je Kristus? Odpovedali mi: Nevie, ale v našej šachte nepracuje.“ Sv. Ján Krstiteľ za svoje povolanie vydať svedectvo a upriamiť pozornosť ľudí na toho, ktorý je väčší ako všetci ľudia, dal svoju hlavu - obeť svoj život.

Ó, ty slabý maloverný človek, pohliadni na Kristovu tvár! Pozri sa mu do tváre, dôveruj v Neho. On premohol svet! Keby si však v Neho nechcel dôverovať, bež, choď, pozri sa po svete a keď nájdeš krajšie, lepšie a jasnejšie svetlo, choď za ním a nasleduj ho. CHOĎ! A ja som presvedčený, že aj tak sa vrátiš. A keď si sa už vrátil, vtedy s Petrom vyznaj: „Pane, ku komu pôjdem? Veď len Ty jediný máš slová večného života!“ Peter Pázmány povedal: „Ani v jednej lekárni nedostať liek na ľudskú dušu a jej žiaľ. Preto hľadáme Krista a ponáhľame sa k Nemu. A tak do horiacich pecí našich utrpení a ťažkostí príde Kristus a ako troch mládenčov v ohnivej peci nás poteší a ulaví nám.“

V dánskom kostole Panny Márie je Kristova socha od Thorvaldsena. Istý odborník na ňu pozeral a povedal, že sa v nej sklamal. Strážca kostola mu na to povedal: „Chyba nie je v soche, ale vo Vás. Kľaknite si a až na kolenách zbadáte jej krásu.“

Kristovu krásu poznáme, keď sa k Nemu priblížime s pokorou, kľakneme si pred Ním a necháme sa pokrstiť láskou Ducha Svätého. Amen.

snímka 2021: SpC-Vatican

KATECHÉZA

Homília na 4. adventnú nedeľu v roku "C"
z prípravy kňaza + Jána Biroša

„Ako to, že matka môjho Pána prichádza ku mne?“

Milí veriaci,

stále sa hovorí o kríze medziľudských vzťahov, odcudzenosti a ľahostajnosti. Dnešný úryvok z evanjelia podľa Lukáša o stretnutí svätej Alžbety s Pannou Máriou obsahuje akýsi ideál stretnutia človeka s človekom. Ťažko by sme kdekoľvek objavili lepší príbeh, kde si ľudia dokonalejšie vyšli v ústrety. Obidve ženy sú v požehnanom stave, obe sú naplnené Duchom Svätým. Všimnime si, že stredobodom ich pozdravu aj rozhovoru je Boh. Čoho je srdce plné, tým ústa pretekajú. Ich reči nie sú egocentrické, ako bývajú naše reči, všade je v popredí Boh. Človek je len jeho služobníkom. „Ako to, že Matka môjho Pána prichádza ku mne?“

Bratia a sestry, ako vyzerajú naše stretnutia? Nakolko dovoľíme Bohu, aby bol v nich prítomný, aby sa v nich mohol prejaviť? Kolkokrát sa stane, že si ľudia nemajú čo povedať, alebo že predmet rozhovoru, aby reč nestála, je veľmi plytký a prázdny. Kolkokrát sú vlastne naše rozhovory len monológmi, kde každý hľadá na seba, či už hovorí o svojich úspechoch, alebo sa sťažuje na svoje trampoty a choroby namiesto toho, aby vyšiel zo seba a hľadal Boha v tom druhom, aby Ho nadšene objavoval, ako to dokázala Alžbeta a Mária vo svojom vzájomnom stretnutí.

Zabúdame, že Pán je vždy a všade prítomný. Keby sa zišli napríklad traja ľudia pri jednom stole a dvaja by neustále hovorili a toho tretieho by ignorovali a nepripustili ho ani k slovu, bolo by to trápne stretnutie. Takto to býva aj v našom živote, v živote manželov, priateľov, známych. Nevidíme

toho, kto pozorne, citlivo a láskyplne sleduje každú našu myšlienku, každé slovo či krok, tak rád by nám poradil a pomohol. Väčšinou márne čaká, že Ho vezmeme na vedomie a že Ho prizveme k rozhovoru. Nevidíme, nepočujeme... A preto sa taktiež v našom živote nič radostne nepohne.

Sväté písmo nás učí objavovať hĺbku aj celkom malých detailov života, ako je napríklad pozdrav. Denne sa navzájom pozdravuje mnoho ľudí, bežne si hovoria: Dobrý deň!, Nazdar!, Ahoj!, Čau!..., ale sú to často len mechanické, zdvorilostné frázy, bez hlbšej účasti duše. Dnešný príbeh nás vyzýva, aby sme si túto skutočnosť brali ako prejav lásky, ako duchovný dotyk, ktorým si môžeme odzrkadliť Božiu dobrotu. Kolkí ľudia sa ani nepozdravia? Aj z auta sa môžeme pozdraviť, aspoň zdvihnutím ruky.

Theo Schmidkonz v jednej meditácii píše: „Bože, Tvoje prvé slovo Márii bol pozdrav. Nie požiadavka, ani príkaz. A už vôbec nie napomenutie. Bolo to blahoprianie: „Zdravas, Mária!“ Jeden jednoduchý pozdrav! A Mária ho odovzdáva ďalej Alžbete. Jediný pozdrav a Alžbeta je plná neopísateľnej radosti. Stretáva sa s človekom a v ňom poznáva Boha. Len pre jediný pozdrav. Jediný pozdrav povie mnoho. Môže človeka zradiť, ako to urobil Judáš. Môže byť prázdnu, nič nehovoriacou frázou, ale môže spôsobiť zázrak; zázrak stretnutia s duchom tvojej lásky...“ Panna Mária aj Alžbeta sú ženy v očakávaní. Starý zákon, ktorý dozrieval v priebehu niekoľkých tisícročí až ku chvíli plnosti času, počíta už tie posledné mesiace. Pohľad Cirkvi v závere adventnej doby sa in-

tenzívne sústreďuje na Pannu Máriu. Dieťa sa čoskoro narodí.

Stará legenda hovorí, že diabol veľmi dlho rozmýšľal, ako kresťanom pokaziť Vianoce. A vymyslel predvianočnú nákupnú horúčku... My sa tiež pripravujeme na vianočné sviatky zhomom a nervozitou? Čo ešte ostalo v našich dušiach z duchovného kúzla Vianoc? Zamyslime sa nad tým!

Je tu aj podobenstvo: Taktiež ja aj ty a my všetci sme ľudia, v ktorých bol „počatý Boh“. Pri svätom krste sme prijali zárodok nového života, Božieho života. Máme ho v sebe donosiť. Sv. Pavol hovorí: „Žije vo mne Kristus.“ A sv. Ján Krstiteľ oznámil: „On musí vo mne rásť, ja sa musím umenšovať.“

Vieme, že tehotenstvo je pre každú matku dobou náročného odriekania a disciplíny. Matka sa podriada dieťaťu. Ono určuje jej životosprávu a všetko, čo si matka môže či nesmie dovoliť. Nový život dozrieva v bolestiach. Aj v nás môže duchovne rásť Kristus len za cenu našich bolestí, obetí, odriekaní a snáh, ktoré mu s radosťou darujeme. Každý máme svojím životom privádzať na svet Krista. Do každého z nás sa chce vteliť. Len preto nás stvoril, aby sa On, sám Boh, mohol prejavíť v našom živote. Aby skrze nás mohol vyjsť v ústrety ďalším a ďalším. Nuž, ak je to tak, potom nám dovoľ povedať s Pannou Máriou: „Nech sa mi stane podľa Tvojho slova!“ Nech aj mňa zatieni moc Najvyššieho. Nech aj na mňa zostúpi Duch Svätý. Nech aj o mojej duši platí: Šťastná si, ktorá si uverila, že to v tebe môže Boh dokázať. Kiež to, Pane, dokážeme. TY SO MNOU A JA S TEBOU. Amen.

KATECHÉZA

Homília na polnočnú sv. omšu v roku "C"
z prípravy kňaza + Jána Biroša

„Svet bude toho, kto ho bude viac milovať“

Milí veriaci,

polnočná svätá omša je zvláštnou udalosťou v živote človeka a pohne srdcom aj tých, ktorých v kostole vidíme málo. Polnočná svätá omša nasmeruje ich kroky ku kostolu, aj keď cez rok chodia inými chodníkmi. Ak hľadáme príčinu tohto javu, hneď ich nájdeme aj viac. Mnoho našich bratov sem chodieval, aby si znova zaspomínali na roky detstva a preto sa v ich srdciach aspoň teraz, v túto noc, prebudí viera a túto noc rozžiari ako prskavka. Nehľadajme ďalšie príčiny. Namiesto nich sa usilujme odpovedať na jednu vážnu otázku, prečo by sme mali byť aj dnes aj inokedy, v nedeľu a v prikázaný sviatok, tu v kostole?

Najprv si musíme uvedomiť, že v tento sviatok oslavujeme NIEKOHO, nie niečo! Žiarivé stromčeky a darčeky pod nimi obracajú náš zrak na Najväčšieho Darcu, na Všemohúceho Pána, nášho milujúceho Otca. Vianoce sú najkrajšími sviatkami, lebo vtedy nám Pán dal to najväčšie, že sám vzal na seba našu ľudskú prirodzenosť, stal sa nám podobný vo všetkom okrem hriechu. Prišiel na svet s prázdnyimi rukami, ale nie s prázdnyim srdcom. Prišiel k nám s tou láskou, ktorá je taká veľká, že môže objať celé ľudstvo: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna.“ Dal ho nám, aby sme ho mohli aj objať, aj pobožkať, ale aj zradiť a pribiť na kríž. Ježiš nám dal sám seba, aby sme ho mohli aj prijať, aj odvrhnúť. Nie nadarmo sa Židia aj pohania pohoršovali: „Ako sa TEN mohol vyzliecť zo svojej nekonečnej Všemohúcnosti? Ako môže Boh slúžiť svojmu stvoreniu...?“ Ale Božia odpoveď je jednoznačná, ale zároveň aj ohromujúca, veľkodušná, veľkolepá. On dobre vie, čo my ťažko chápeme. Len darovať život môže získať korunu blaženosti. Pocíťia to dobrí rodičia, čo s otvorenou náručou prijímajú novonarodeniatko. Pochopia to aj mladomanželia, keď si navzájom pri sobášii darujú svoj život. Je síce pravda, že dať do rúk svoj život iným ľuďom je riziková investícia. Veď kto vie, čo s ním urobia. Ježiš to dobre vedel, no predsa prijal to riziko a dal sa do rúk nám...

Niektó sa môže pýtať: Prečo to urobil, veď vedel, že nedostane nocľah v Betleheme, ani v chladných

snímka 2021: Jaroslav Fabian

ľudských srdciach? Prečo prišiel na túto zem? Čo vlastne hľadá medzi ľuďmi? Azda chcel celkom zblízka hľadiť na ten boj, ktorým chce človek získať túto zem? Alebo hľadal dobrodružstvo? Nie, je to nemožné! S takou úprimnosťou, s takou zbraňou, čo má On, tým sa zem získať nedá. Všetko nasvedčovalo tomu, že sa chce stať pastierom, ktorý chce zhromaždiť všetkých ľudí do jedného ovčince. Zakopal sa do zákopov po moci túžiaceho človeka. Tento boj začal zbraňami, čo dobývajú až s odstupom času. Kludne stál na stráží počas storočí a pozeral sa na niekoľkých veľkých a mocných tohto sveta. Hitlerovi stačilo 12 rokov na zrútenie, ohradil sa ostatným drôtom a predsa si nezískal ani svet, ani človeka. Potom, či bude svet? Či bude človek?

Ja odpovedám slovami svätého Jána Vianneya, arského farára: „Svet bude toho, kto ho bude viac milovať.“ A že je tomu tak, tomu nás naučil život: Kedy bude dieťa patriť rodičom? Až keď ho budú milovať. Kedy bude patriť muž žene? Až keď ho bude milovať. Kedy bude patriť ľuďom svet? Až keď ho budú milovať. Kedy nám bude patriť ľudstvo? Až keď ho budeme milovať. Nuž, „všemohúci páni“, zamyslite sa! Nie vtedy vám bude patriť človek, keď v ňom budete budiť strach. Nie vtedy bude váš, keď ho budete strašiť zbraňami. Nie vtedy, keď budete obmedzovať jeho slobodu, alebo sľubovať lepší zajtrajšok. Človek a svet bude patriť tomu, kto ho bude lepšie milovať a kto mu ponúkne väčšiu nádej. Ved' preto prišiel Ježiš na svet chudobný ako bezmocné dieťa. Neprišiel so zbraňou, ale ako supervelmoc LÁSKY. A keď má alebo bude mať ľudstvo krajší zajtrajšok, to ho môže čakať len od lásky! Svet bude patriť tomu, kto ho lepšie miluje.

A táto láska priviedla aj nás všetkých na túto polnočnú svätú omšu. Božské Dieťa nám tu dáva svoj drahý život a žiada len jedno, aby sme Ho prijali a prosí nás, aby sme sa mu darovali. A toto darovanie sa pre nikoho z nás neznamena žiadne riziko, lebo týmto darovaním si získame krásny a šlachetný život, pokoj duše a láskyplnú blaženosť.

Zapamätajte si! Môžeme zapáliť sviečky na vianočných stromčekoch, môžeme si zaspomínať aj zasnívajúc si o anjeloch, alebo si zaspievať „GLÓRIA!“ Ale toto Dieťa môže byť aj po mnohých a mnohých rokoch také sladké, že môže zohriať tento chladný svet. Ale prijať ho, to už je iná vec, to znamená viac: ŽIŤ Z NEHO!

Toto je teda naša vianočná prosba aj želanie. Žíme Vianoce po celý rok! Nech nie je naša viera a láska rýchlo dohorenou prskavkou. Milujme Pána Ježiša a jeho bratov a sestry nielen jednu noc, ale celý život. Usilujme sa získať tento malý svet, ktorý nám bude patriť len vtedy, keď ho budeme milovať! Amen.

*Dp. Jozef Bendárik, homília z odpustovej slávnosti sv. Barbory
Ovčie 5. december 2021*

Čas adventu, čas nového začiatku a stretnutia sa s Pánom Ježišom

AI:

V živote sme neraz čakali na vzácnu návštevu, vzácneho hosťa. Okrem príprav, upratovania, varenia bolo asi najkrajšou a najpríjemnejšou vnútornou radosťou samotné túžobné očakávanie stretnutia sa s hosťom. Pri vzájomných stretnutiach sa hostiteľ s hosťom zvyknú obdarovať. Je pekné, keď sa rodáci vracajú k svojim príbuzným na odpustovú slávnosť z rôznych kútov Slovenska a, môžeme povedať, aj sveta. Aj v duchovnom živote sme sa iste tešili, boli plní očakávania na stretnutie sa so sv. Barborou a hlavne s Pánom Ježišom, na ktorého dnes ukazuje už tradičná postava 2. a 3. adventnej nedele Ján Krstiteľ.

A čím nás chcú duchovne obdarovať, nasmerovať na Ježiša sv. Ján Krstiteľ a naša patrónka sv. Barbora?

KE:

Ján Krstiteľ nás povzbudzuje slovami starozákonného proroka Izaiáša: „Hlas volajúceho na púšti: »Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky! Každá dolina sa vyplní a každý vrch a kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou. A každé telo uvidí Božiu spásu“ (Lk 3,4-6)

DI

Čas adventu nie je časom ničnerobenia, alebo len materiálneho zabezpečenia sa na sviatky narodenia Pána Ježiša. Advent je čas práce na sebe. Máme pripraviť cestu Pánovi v našich srdciach. Sv. Barbora sa znázorňuje s atribútmi – s vežou, kalichom s Eucharistiou, s mečom, palmovým listom, pávím perím. Sú aj ľudové zvyky, tradície v tento deň.

PAR, MY

a) Rozkvitnutá vetvička čerešne

V našich končinách je tradíciou, na ktorý deň po sv. Barbore zakvitne vetvička čerešne, bude najšťastnejším dňom budúceho roka alebo ďalšia tradícia: od sv. Barbory do Vianoc by mala zakvitnúť tej dievke, ktorá sa chce vydať.

Pozrime sa na to duchovným pohľadom: každý deň je Božím darom a keď je človek v posväcujúcej milosti, to je najväčšie šťastie, ten deň je šťastným pre človeka. A to druhé: bodaj by sa každé dievča, ktorej vykvitne do Vianoc - Božieho narodenia vetvička čerešne, uzavrela sviatosť manželstva, aby mladí ľudia dnes nežili vo voľných, hriešnych vzťahoch. Podobne ako hovorí žalmista: „Blažený človek, čo nekráča podľa rady bezbožných a nechodí cestou hriešnikov... Je ako strom zasadený pri vode, čo prináša ovocie v pravý čas“ (porov. Ž 1).

Spomeniem aj iné miesta vo Svätom písme, kde je rozkvitnutá ratolešť, palica symbolom nového začiatku a Božieho požehnania: potopa - holubica prináša olivovú ratolešť (Gn 8,17), Áronova palica Num (17,1n.) zakvitla v chráme a on sa stal veľkňazom.

Zakrátko skončíme Rok sv. Jozefa. O ňom je tiež legenda, ako zakvitla jeho palica v chráme. V evanjeliách nie je žiadny dôkaz o zasnúbení sa Márie a Jozefa. Zdrojom, ktorý inšpiroval Perugina a Rafaela, bola „Zlatá legenda“ (Legenda aurea), zostavil ju okolo roku 1260 janovský arcibiskup Jacopo da Varazze. Bola to zbierka kresťanských legiend a životov svätých, ktorá svojou popularitou bola v 14. - 16. storočí po Biblii až na druhom mieste. Zlatá legenda hovorí, že Mária bola vychovaná v jeruzalemskom chráme. Keď dospela a z rituálnych dôvodov musela opustiť chrám, Mária mala byť zverená do starostlivosti cnostného manžela - strážcu jej panenstva. Jozefa vybralo znamenie zhora: všetci žiadatelia o ruku Márie nechali svoje palice v chráme, ale iba Jozefova palica zázračne rozkvitla (v ďalšej verzii legendy holubica vyletela z Jozefovej palice).

Suchá ratolešť je symbolom smrti, hriechu, života bez Boha. Rozkvitnutá je symbolom nového života, nového začiatku, života s Bohom v posväcujúcej milosti. Nech je pre nás čas adventu časom nového začiatku a stretnutia sa s Pánom Ježišom. „Z kmeňa Jesseho vzíde ratolešť a z jeho koreňov vyženie výhonok. A spočinie na ňom duch Pánov: duch múdrosti a rozumu, duch rady a sily, duch poznania a bázne pred Pánom“ (porov. Iz 11,1n).

b) Veža s tromi oknami

je symbolom pevnosti, dobrého základu, istoty, ochrany pred nepriateľom, ale aj väzenia, keď pozrieme na život sv. Barbory, ktorú do veže zatvoril vlastný otec Dioskorus.

Pripomína mi to dnešnú situáciu. Politická moc nás uzatvorila v našich domovoch, zatvorila chrámy, aby sme nemali kontakt s Bohom. Iste, mnohým to vyhovuje... Aspoň nemusia chodiť do kostola. Ale Vám ostatným iste kostol chýba. Čo máme robiť? Lamentovať, nadávať, zlosť sa? To nie je cesta. Pozrime sa sv. Barboru. Tá napriek tomu, že bola uväznená, dala sa tajne pokrstiť a stala sa kresťankou. My už pokrstení sme, ale môžeme svoju vieru žiť vo svojich domovoch, v rodinách čítaním Svätého písma, modlitbou sv. ruženca, sledovaním sv. omší... Rodičia nech sú príkladom pre svoje deti. Aj keď sme vo „vežiach“ našich domovov, nedajme sa, nenechajme sa znechutiť, ani odradiť.

Tri okná sú symbolom Najsvätejšej Trojice. Barbora k dvom oknám dala vybúrať tretie okno. To jej malo pripomínať Trojjediného Boha, v mene, ktorého bola pokrstená. To bol prejav jej viery, bolo to jej vyznanie navonok. Zároveň je to pre nás všetkých povzbudením, aby sme sa nehanbili prežehnať sa, ukázať znak našej viery kdekoľvek sme, či na ulici, v dopravnom prostriedku, v reštaurácii, alebo v podnikovej jedálni. Dnešná Európa (poslanci) chcú našu vieru zatlačiť do úzadia, „zamknúť“ do veže alebo iba do kostolov, do ktorých nám bránia ísť. Namiesto slov „vianočné obdobie“ máme používať „prázdninové obdobie“... V čom nás ešte budú obmedzovať? Čo nám ešte zakážu? Tri okná vo veži sv. Barbory sú vonkajším vyznaním viery. Nasledujme ju. Nebojme sa a naďalej vyznávajme svoju vieru vonkajšími znakmi, prejavmi, ktoré budú vychádzať z úprimne veriaceho srdca.

c) Kalich s Eucharistiou

Kalich je symbolom utrpenia, zjednotenia sa s Otcom, podobne, ako bol zjednotený Ježiš v Getsemani s Nebeským Otcom: „Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!“ (Lk 22, 42) Barbora sa kresťanstva nevzdala, radšej podstúpila mučenicu smrť kvôli ženichovi Ježišovi Kristovi. Aj v našich životoch je veľa osobných krížov, preto ich s vierou prijímajme, neutekajme pred nimi. Majme pred očami ukrižovaného Krista.

K pustovníkovi blahoslavenému Štefanovi prišli traja ctihodní mnísi a prosili ho: „Rozprávaj nám o tom, čo je najdôležitejšie v duchovnom živote.“ On ticho sedel a mlčal. I povedali mu: „Prečo nám nerozprávaš? My sme prišli zďaleka, aby sme počuli dobrú náuku, lebo všade sa hovorí o tvojej svätosti!“ Nato im starec odpovedal: „Poviem vám celkom krátku náuku: ja vo dne i v noci nemám nič iné pred očami, iba Pána Ježiša, ako visí pribitý na kríži.“ A potom sa znovu odmlčal. A tí traja, prekvapení touto krátkou náukou, hlboko sa zamysleli a dlhú chvíľu mlčali. Napokon sa s vďakou úctivo uklonili svätému starcovi a v tichosti odišli.

Eucharistia je symbolom zjednotenia sa s Otcom, ale i s ľuďmi navzájom. Je záchranou, liekom, chlebom, „ktorý má v sebe všetkú slasť“ - chuť. Je nenahraditeľným pokrmom veriacich a mystického stredu spoločnosti - Cirkvi.

Sv. Barbora, keď bola vo väzení, navštívil ju pred smrťou a priniesol jej Eucharistiu ako posilu na poslednú cestu. Podľa tradície aj sv. Barbora prináša Krista v Eucharistii zomierajúcim. To je dôvod, pre ktorý si ju za svoju patrónku zvolili tí, ktorí pracujú v nebezpečných povolaniach (baníci, delostrelci, atď.), aby im v ohrození života duchovným spôsobom priniesla viatikum - pokrm na cestu ako posilnenie na cestu do večnosti.

d) Meč

Ako ďalej vieme zo života sv. Barbory, vlastný otec ju stal mečom. Je to nástroj umučenia, ale zároveň v duchovnom zmysle, aj nástroj boja proti zlému. Pavol v liste Efezanom v šiestej kapitole píše o duchovnej výbroji, ktorou by mal byť oblečený každý veriaci v Krista: „Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci. Oblečte sa do plnej Božej výbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabla. Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a nadzemským duchom zla. Preto si vezmite Božiu výbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. Stojte teda! Bedrá si prepášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti a obujte si na nohy pohotovosť na ohlasovanie evanjelia pokoja. Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé šípy toho Zlého. Vezmite si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo. V každom čase v Duchu prosťte vo všetkých modlitbách a prosbách“ (Ef 6, 10-18).

e) Ján Krstiteľ: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!“

Čo by asi nám dnes povedal Ján? Iste by sa musel prejavovať trochu jemnejšie, lebo v súčasnosti by pôsobil ako asociálny živel, ktorý naruša verejný poriadok. Musel by zmeniť aj výzvu, lebo Kristus už dávno prišiel a my sme sa narodili do kresťanstva. Krstom sme boli jednoznačne nasmerovaní na cestu za Kristom, ktorá vedie k Bohu. Sviatosťami, modlitbou,

Agventna...

*Molha f poľu, v leše, fšadzi...
Čas ješeni nēnahradzi
švetlo slunka letneho.
Kto bi čekal teraz sparno,
ten nēpoznā, raz už darmo,
švet, prirodu, Boha moc.
Ludzom žimno, peņež maju,
na Sejšeli odletaju
v ceplej vodze člapkac še.*

*Cela sebe vihrevaju,
bruchī polřa, zalevaju
s palenečku odstātu.
A tak šedza, nohi moča,
kto kol idze, naňho boča,
naj jich nřikto nřeruši.
Trupi pokoj, klid svoj maju,
to cestovki obecaju.
Maju ho i na duši?...*

*Co mi, bedne, co mušime
f blace chodzie? Precerpime.*

*Každī naj ma postac svoju,
naj odichņe, naj bez zbroju
lape sili z ceplīch dņoch.
Nēbiruješ nřesc už daļej
zajdu svoju?
Vitrim, stupaj, stupaj daļej!
Čeka ce Pomocņik už.
Pale, pať!
Švetelko še prebřikuje,
zos cmi cmavej vinoruje,
šicko kolom precepluје...
Cože su to za čari?*

*Žadne čari!
Popať, kukaj, cma še traci,
z Nīm še nřigda nēnavraci,
Šveta Švetlo prichodzi!...*

*Čekam ce, moj drahi Paņe,
naj už nřigda nēprestaņe
ceplo šerca Tvojho tu.*

Šivi Ģoda

bohoslužbami sa na tejto ceste utvrdzujeme. Preto Jánova výzva by neznela: Obráťte sa!, ale Odvráťte sa! Odvráťte sa od chýb a omylov, ľahostajnosti a zlých náklonností! Poopravte smer svojej cesty a vráťte sa tam, kde ste zišli z pravej cesty! Skontrolujte smer a cieľ, ktorý ako Kristovi nasledovníci máte pred sebou!

Čo je tým smerom a cieľom? Smerom je Kristus, ktorý je Cestou, Pravdou a Životom a cieľom je Boh, iba v ňom je naše opravdivé šťastie. Krásne to vystihol židovský filozof Martin Buber, ktorý píše, ako rabbi Menachen Mendel prekvapil svojich hostí otázkou: Kde býva Boh? Hostia odpovedali: „Celý svet je plný Božej veleby.“ Rabbi si však dal inú odpoveď: „Boh býva tam, kde pred ním nezatvorili dvere.“

Jánovo Odvráťte sa! teda možno vystihnúť aj takto: Nezatvárajte pred Bohom dvere! Poviete si, že je to mimo nás, lebo v našich domoch ešte visia kríže a sväté obrazy. Je však Boh aj v našom konaní, v našich rečiach, vo výchove našich detí? Mnohí sa ráno aspoň prežehnáme, ale kde zostal Boh na našom pracovisku, v autobuse, v našej triede? V nedeľu ešte chodíme do kostola, ale aké malé dôvody stačia, aby sme si túto povinnosť nesplnili?! Nezavreli sme pred Bohom dvere?

Svoje povinnosti voči Bohu berieme často na ľahkú váhu. Často tvrdíme, že to nie je zo zlomyseľnosti, ale z nedostatku času. Veď ak niekto nemá čas, znamená to, že sa mu nechce. A komu sa nechce, ten má svoje záľuby niekde inde.

Odvráťme sa teda od svojej ľahostajnosti, vráťme sa na cestu k Bohu a skontrolujme, či sú naše dvere pre neho otvorené. Nech aj tento čas je časom otvorených dverí pre Boha.

Výzva sv. Jána Krstiteľa je stále časová. Nepriechodnosť ciest spôsobujú hriechy, na ktoré výzvy adventných kazateľov musia konkrétne poukázať. Prekážky na ceste musia nazvať priamo a jasne. Hriech konkrétne analyzovať po mene: pýcha, uštipačnosť, zneužívanie, krivda, klamstvo, lenivosť, pokrytectvo, povrchnosť, nedostatočné zriekanie sa a ovládanie sa, či už od jedla, pitia... Každý prežíva svoj životný advent.

ADE

Advent veriaci využíva na prípravu k sviatku pokoja a lásky. Boh nás pozýva a my odpovedáme.

Svätá Barbora je zvestovateľkou nádeje v dobe adventu. Kiež by aj náš osobný, ale aj duchovný život priviedla k rozkvitnutiu uprostred zimy! V chlade tejto doby nám chce táto svätica pripomenúť, že Boh svojou dobrotou a milosrdenstvom rád zahreje naše srdce a prebudí v nás nový život na ceste k večnosti. Toto nech je dnešným darom sv. Barbory pre každého jedného z nás. Amen.

d. o. Jozef Bednárík

Ubehol celý rok

Ubehol 365 dní od odchodu „nášho“ duchovného otca do Otcovho domu. Pomodlila som sa 365 desiatkov slávnostného ruženca „ktorý slávne vstal zmŕtvych“, za večné svetlo pre jeho dušu. A budem sa modliť ďalej, veď prešiel ešte len jeden rok.

19. decembra bude 35 rokov ako mi zomrela mamka. Vtedy, v tom smutnom období po jej pohrebe, nás navštívil náš známy gréckokatolícky kňaz, ktorý dnes pôsobí na misiách na Ukrajine a vyzval nás, aby sme sa v rodine za ňu modlili denne desiatok „ktorý ťa Panna vzal do neba“ a že si Pán nájde spôsob, aby niekomu z nás dal vedieť, že naša mama je v nebi. A dal. Nebola som to ja, ale moja sestra. Aj ja mám skúsenosť s poznaním dobra a sily modlitby. Preto viem, že v modlitbe treba vytrvať a veriť jej.

Často sme v tomto roku spomínali na duchovného otca. Obetovali sme na sv. omše, prezerali sme si spoločné fotografie, zapalovali sme sviečky na mieste jeho odpočinku. Rozmýšľali sme, že ešte mohol byť s nami, keby sa nebol nakazil v nemocnici tou strašnou chorobou, keby už vtedy bola k dispozícii vakcína, ktorá by ho bola ochránila pred bolestnou smrťou, keby...

Budeme sa modliť aj naďalej, nech ho naše modlitby nesú k Otcovi.

Hanka Birošová

+ Dp. Ján Biroš

17. december 2021 bude dňom, kedy si pri sv. omši budeme vo výročný deň smrti spomínať na nášho brata v kňazstve, rodáka, či priateľa Jána Biroša. Ani sa nechce veriť, že je tomu už rok. Dobré si spomínam na samotný pohreb, ktorý už bol počas sprísnených protipandemických opatrení obmedzený. Pochovával ho otec arcibiskup Bernard Bober. Nespomínali sme len na jeho život, ktorý bol plodný, plný vernosti a odovzdanosti Bohu, ktorý vyžadoval aj od ostatných, ale tiež o milosrdenstve a vďačnosti za jeho život. Spomeňme si v modlitbe na jeho dušu: „Odpočínutie večné daj mu, Pane,...“

Ponúkame vám svedectvo z jedného ťažkého úseku jeho života, v ktorom musel obetovať veľa síl pre vernosť a odovzdanosť Bohu.

Text zo zväzku ŠtB

N á v r h: na založenie signálneho zväzku krycieho mena „KATAN“ na Biroša Jána, rím.-kat. duchovného. BIROŠ Ján, nar. 10. 7. 1939 v obci Víťaz okr. Prešov, čsl. štátny príslušník, slovenskej národnosti, bez politickej príslušnosti, zamestnaný na ONV, odbor kultúry Michalovce ako správca rím.-kat. farského úradu v Jenkovciach, trvale bytom Víťaz č. 274 okr. Prešov, prechodne rím.-kat. fara Jenkovce okr. Michalovce.

D ô v o d y: Od mesiaca október 1984, kedy bol Biroš Ján ustanovený za správcu rím.-kat. fary v obci Jenkovce, sú k nemu neustále získavané poznatky o jeho *závadovej činnosti. Vyniká enormnou snahou aktivizovať náboženský život a doceliť maximálnu pripútanosť veriacich k cirkvi. Za tým cieľom uplatňuje rôzne nové praktiky a žiada bezmedznú poslušnosť a podriadenosť veriacich. Narušil konsolidovanosť situácie a pokojnú hladinu náboženského života vo svojej farnosti, hlavne týra, že tvrdo žiada od jednotlivcov plnenie náboženských povinností. Nevpúšťa do kostola na obrady opozdilcov, verejne na kázňach kritizuje až šikanuje jednotlivcov. Odmieťa vykonať obrady u tých, čo dlhšiu dobu neboli v kostole (spovedanie, sobáš, sv. prijímanie). Vyhráža sa rodičom, že neprijme k sv. prijímaniu a birmovke deti, ktoré nechodili, resp. nechodia na výuku náboženstva. Začiatkom roka 1985 začal vyučovať deti v kostole v Jenkovciach a vo filiálnej obci Šejkov v rodinnom dome Kotlára, ktorý je členom KSČ. Nátlakom na rodičov dosiahol, že na výuku náboženstva v ZŠ Krčava bol prihlásený väčší počet detí, hoci nikdy predtým sa náboženstvo na uvedenej škole nevyučovalo. Sú zistené poznatky, že Biroš sa rozhorčoval nad tým, že nebol prizvaný ako rovnocenný partner k otvoreniu školského roka do základnej školy. V súvislosti s výukou náboženstva u detí v kostole v Jenkovciach pre zatriktívnenie pripravil rôzne programy. K aktivizovaniu činnosti veriacich uplatňuje nátlak i už uvedené metódy, čím dosiahol, že veriaci viac aktívne než v minulosti (z obavy i strachu pred Birošom) sa nábožensky prejavujú. Krátko po jeho príchode do Jenkoviec boli snahy zo strany niektorých veriacich požiadať o jeho premiestnenie. Postupom času však akékoľvek takéto tendencie zanikli. Pri svojich kázňach vyzýval a vyzýva veriacich, aby otvorene dávali najavo svoju vieru v Boha, aby sa za ňu nehanbili a to bez ohľadu na postavenie v zamestnaní. Sám sa vyjadril, že bude vykonávať kňazské povinnosti do dôsledku a to i tomu, že bude zato šikanovaný, ako už aj bol v minulosti. Napriek zákazu vykonávať bohoslužby počas žatevných prác, v dopoludňajších hodinách, Biroš tento zákaz nerespektoval. Kritizoval postoj nekatolíckych cirkví v tom smere, že idú po ruke štátnej správe, čím sa vlastne postavili proti sebe 3. bude to pre nich znamenať postupný zánik. Verejne vyjadroval nesmiernu spokojnosť s výsledkami a priebehom cirkevných pútí v Levoči a na Velehrade, kde sa podľa jeho názoru demonštrovala skutočná sila cirkvi a vyvrátili sa údaje št. správy o postupnom zániku významu pútnických miest. Obzvlášť ho teší, že v tomto smere sa čoraz viac aktivizuje najmä mládež.

Uvádzané poznatky k Birošovi získané prostredníctvom TS. „ČIERNY“, „HROM“, „ALEXANDER“ a sieťou oficiálnych stykov, zvlášť pokiaľ sa týka jeho nepriateľskej orientácie, snahy aktivizovať náboženský život a postoja k menšinovým cirkvám, sú potvrdené i predbežným zhodnotením agentúrno-operatívnych

poznatkov získaných pracoviskom ŠtB Vranov n/Topľou i O-ŠtB Prešov. Počas pôsobenia v Hanušovciach sa tiež pričínili o aktivizovanie náboženského života podobným štýlom, ako v mieste terajšieho pôsobenia. Vyvolal značné trenice medzi katolíckmi a evanjelikmi, ktoré viedli do hlbokého narušenia medziľudských vzťahov. Odmietal vykonávať náboženské obrady u tých osôb, ktoré predtým do kostola nechodili, alebo tieto viazal na iné úkony, čím dosahoval zvýšenie podriadenosti cirkvi. V mesiaci november 1984, už po premiestnení do okresu Michalovce, využil neprítomnosť správcu fary v Hanušovciach a bez požadovaného štátneho súhlasu vykonal omšu. Podobne bez súhlasu vykonal púť veriacich v Pavlovciach. Pred pripravovaným premiestnením zorganizoval skupinky veriacich, ktorí sa chodili zaňho prihovárať na ONV. Týchto veriacich poburoval proti štátnej správe, ktorú obviňoval tým, že bezdôvodne prenasleduje kňazov. Proti svojmu premiestneniu zorganizoval podpisovú akciu. Naďalej dochádza do Hanušoviec a vyvoláva nespokojnosť veriacich. Ohovára svojho nástupcu, že je to komunistický kňaz, lebo chodí na proticirkevné Združenie katolíckych duchovných *Pacem in terris*. Provokatívne chodil i na omše svojho nástupcu. Aj v súčasnosti sú zaznamenané jeho kontakty na svojich bývalých veriacich, ktorí ho boli vo väčšom počte navštíviť už aj v Jenkovciach.

Z obdobia pôsobenia v obci Terňa okr. Prešov, kde bol správcom farnosti 9 rokov, sú zaznamenané obdobné poznatky. Je charakterizovaný ako povýšenecky, povrchný a nerešpektujúci miestnu cirkevnú správu. Za jeho premiestnenie bola zorganizovaná podpisová akcia. Okrem toho je tiež zistené, že zneužíval svedenie k získavaniu rôznych informácií, napádal činnosť LO KSS v obci, zakazoval pracovať v nedeľu, jednoznačne sa orientoval proti PIT a pri výuke detí v rámci vyučovania náboženstva používal telesné tresty. Je tiež zaznamenané, že v čase politickej a hospodárskej krízy v PLR sa podporne staval k činnosti SOLIDARITY a k ňou poriadaným akciám a štrajkom. V roku 1968 bol činný v DKO a vystúpil s vlastnou básňou* protispoločensky orientovanou na zhromaždení veriacich na púti na Velehrade. O jeho nepriateľskom, protisocialistickom a protisovietskom zmýšľaní svedčí i výrok, ktorý použil v návale zlosti pred svojimi veriacimi v Jenkovciach, ktorým nadával, že sú zaostalí a nepomôže im ani to, že sú pri „červených“ (pozn. farnosť je v bezprostrednej blízkosti hraníc so ZSSR).

Z uvedených poznatkov jednoznačne vyplýva, že Biroš je nepriateľsky a protisocialisticky orientovaný. K presadzovaniu svojich záujmov využíva svoje kňazské postavenie a možnosť ovplyvňovania veľkého okruhu obyvateľov. Vzhľadom na skutočnosť, že pre podobnú činnosť ako v súčasnosti vyvíja vo farnosti Jenkovce, bol v minulosti premiestnením už dvakrát postihnutý, je predpoklad, že vo svojej negatívnej činnosti pokračuje a bude pokračovať. Je dôvodné podozrenie, že sa dopúšťa trestnej činnosti podľa § 178, resp. 5101 Tr. zákona, pričom jeho negatívny vplyv je ďalekosiahly. Na základe uvedených skutočností preto navrhujem:

Zaviesť aktívne rozpracovanie Biroša Jána v signálnom zväzku krycieho mena „KATAN“, v ktorom sa vykoná dôsledná štátno-bezpečnostná previerka a aktívne agentúrne operatívne rozpracovanie s cieľom objasnenia jeho celkovej činnosti, jej objektívneho zhodnotenia a v prípade potvrdenia poznatkov o trestnej činnosti i jej dokumentácia.

C i e ľ:

Cieľom rozpracovania bude objasnenie celkovej činnosti Biroša Jána, potvrdenie, resp. vyvrátenie jeho protisocialistickej a nepriateľskej orientácie, potvrdenie, resp. vyvrátenie získaných poznatkov a podozrenia z páchania trestnej činnosti a jej dokumentácia. V konečnom dôsledku je sledovaný cieľ paralyzovať jeho negatívnu, protispoločenskú a trestnú činnosť a zamedziť mu v jej ďalšom pokračovaní a možnosti negatívneho ovplyvňovania obyvateľstva.

Je to časť výpisu z archívu ŠtB Michalovce o pôsobení môjho uja, rím.-kat. kňaza, vtedy pôsobiaceho v okrese Prešov, Bardejov a Michalovce.

pripravil: Miroslav Stašík, Košice

O holubovi na streche a o vrabcoch, čo odleteli...

Či už si to priznáme, alebo nie, máme radi stereotypy. Vnášajú do života akýsi druh istoty, pocit bezpečnosti. Aj príslovie pripomína lepšieho vrabca v hrsti, ako holuba na streche. Máme v sebe náklonnosť všetko merať a zvažovať cez materiálnu skúsenosť. Takže za vrabca považujeme napríklad aký-taký príjem, spokojnosť s bývaním, zariadením domu, so správaním sa našich detí - aspoň teda to, čo sami vidíme a počujeme... Jednoducho, že nie sme horší, ako tí ostatní, alebo lepšie povedané, nechceme „vytŕčať“ nad ostatných. Inakosť sa nenosí, ledaže by šlo o to, že si ma niekto všimne, alebo že chcem na seba upozorniť.

Doba, v ktorej žijeme, „rozohnala“ všetky vrabce našich istôt a sme tým zaskočení. A to až natoľko, že nedokážeme vidieť tie krásne a neporovnateľne vznešenejšie „holuby na streche“. Ohlúpili sme a oslepli, zahľadení len do svojich prázdnych dlaní - tých materiálnych, ale aj tých duchovných... Zrútili sa nám mnohé z našich svetov - spôsob života, možnosti trávenia času, narušili sa vzťahy, či pribudol strach o zdravie a niekedy aj o život svoj, alebo našich blízkych.

Vydať sa na cestu za „holubom na streche“ je vždy riskantné a niekedy aj nebezpečné. Lenže cieľ dáva zmysel ceste! „Organizovaný“ duchovný život vo farnosti je v troskách. Napriek a či vďaka železným zvykom, ako napríklad prežívanie nedele, sviatočných dní, o atmosfére Veľkej noci a Vianoc už nehovoriac, sme stratení a s nostalgiou hľadáme za odleteným krdlikom splašených vrabcov, naivne si myslíac, že sa nám vrátia a jedného krásneho dňa - čoskoro! - nám padnú do lona...

Namiesto lútovania sa a notorického omieľania, že „ako to bolo dobre“ a „kedy zas bude po starom“, treba zodvihnúť hlavu a odhodlať sa k odvahe vykročiť, hoci aj na neistú a riskantnú cestu za tým, čo je vznešené!

Pavol Florenský, ruský mysliteľ, filozof, matematik a kňaz, akoby prorocky uchopil dnešnú dobu:

„Nič nemôže zostávať na svojom mieste, všetko musí strácať svoju formu, svoje zákonitosti... Všetko existujúce musí prísť ku konečnému rozpadu, spráchniveniu, roztaveniu..., že ak sa všetko staré neprevráti v úplný chaos a nebude zomleté na prach, do tých čias nemôžeme hovoriť o nástupe nových a stálych hodnôt...“ (Božích hodnôt - pozn. P.O.)

Ešte pár myšlienok Pavla Straussa:

„Väčšina starého začína strácať svoju platnosť. Väčšina nového ešte neukazuje známky trvácnosti. Tesná brána okolo nás vedie do nového veku, kde bude všetko iné, všetko pretvorené. Tesná brána v nás je jedine schodná cesta, i keď sa už nemôžeme prepchať vonkajšou tesnou bránou.“

„Ide o to, dať sa už len Bohu. Dať mu najviac z toho, čo máme. Dať mu všetko. Dajme sa mu bez výhrady. Viac mu dať nemôžeme. Viac

Jezulátku...

*Bojim še predstupic rovno
g jašľom Tvojim, nehodni.
Čekam na ce, vera, davno,
dam ci kolač lahodni.*

*Luľaj, Jezu, sladko luľaj,
mamička ce koliše,
pocichučki ci prigulam
tvarohovo beliše.*

*Hoc si ešči malučički,
ručki Tvojo žehnaju.
Mojkaju ce andeľički,
pesnički ci skladaju.*

*Možem i ja, človek hrešni,
polaskac še s tebu kus?
Možem?*

*Ach, zažitek z teho krasni...
Ňeboj, bratku,
ti to po mňa tež tak skuš.*

*Luľkaj, belkaj, Jezulátko,
jag pri svojej mamičke.
V rukoch mojich spi presladko,
jagbi ši spal f koliske..*

*Keď otvoriš očka svojo,
pokope tu zbačiš nas -
požehnavaj, šak sme tvojo
pokoľene, žemi kvas.*

- šď -

snímka Lunik IX, 2021: Martin Magda

ani od nás nechce. Možno, že sa mnohí z nás musia stratiť, aby sa zas našiel svet.“

„Mať odvahu byť samým sebou je vybudované na paradoxe, že večné sa stalo časným a časné sa stane večným. A to je obdoba Kierkegaardovej vety: „Veriť znamená stratiť rozum, aby sme získali Boha.“

A 7. 10. 1984 si MUDr. Strauss zapísal:

„Príkoria a poníženia, facky a bolesti sú stupne, ktorými môžeme vystúpiť do vyšších podlaží svojho vnútra. Bez hnevu, bez zatrpknutosti, len úsmevom z nadhľadu. Navonok možno všetko stratiť, aby sme vnútorne získali. Nielen všetko, ale i všetkých.“

Všetko nové sa začína nadobúdať strácaním a vzdávaním sa starého. Pán Ježiš hovorí o „novom víne“, ktoré tí, čo poznali staré, nebudú chcieť, lebo „staré je lepšie“ (Lk 5,39). Dnešné časy sú pre nás veľkou školou, aby sme nikdy neprestali túžiť po vyššom, krajšom a lepšom...

To je aj cieľom každoročne sláveného Adventu. V priebehu štyroch nediel vzbudiť v človeku záujem o to nové, lepšie a vznešenejšie a následne v ňom aj vybudovať odvahu vydať sa na túto úzku cestu.

Boh neopúšťa svoj ľud! Sú tu vaši kňazi, je tu každodenná Kristova obeť! „Spartakiáda“ uletela!!! Ostáva však možnosť dosahovať osobné rekordy, výšiny duchovného vzopätia sa, o akých sa nám možno ani nesnívalo! (Pri tej doterajšej všeobecnej spokojnosti samých so sebou sa ani nemohlo...)

Holub je nádherný symbol vyššieho cieľa. A vôbec nevádi, že je na streche...!

„Vzpriamte sa, zdvihnite hlavu, lebo sa blíži vaše vykúpenie!“ (Lk 21,28)

Požehnaný čas vám prajem! Lebo to je ten pravý čas, čas spásy...

Váš Paľo Ondřík, farár v Likavke 30. novembra 2021

Ach, Pane, kde sme to došli?

Sme antivaxermi, sme provaxermi, sme proti rúškam, sme za rúška. Veríme, že covid existuje, neveríme, že existuje.

Ach, Pane, kde sme to došli?

Útočíme na tých, ktorí dávajú vakcíny, ideme ich biť, lekári sa boja; na druhej strane dávame pokuty tým, ktorí sa nechcú dať zaočkovať, či nechcú nosiť rúška. Štamgasti v krčmách vedia toho viac, ako špičkoví vedci na univerzitách, či v laboratóriách.

Ach, Pane, kde sme to došli?

Sedíme ticho v lavici, máme rúška na tvári a vedľa nás sedí iný, ten ho nemá. V duchu sme nespokojní, veď ohrozuje môj život a porušuje predpisy. Ale nič mu nepovieme.

Sedíme ticho v lavici, nemáme rúško a na tých, ktorí ho majú, pozeráme s pohrdaním: „Nemajú vie-

ru, veď v kostole sa nemôžeme nakaziť, Pán to nedovolí.“

Ach, Pane, kde sme to došli?

Čítame, že 90 percent lekárov je za vakcínu, ale že 10 percent je proti vakcíne. Vyberáme si to, čo nám osobne „pasuje“.

Stali sme sa „mesiášmi“, vhadzujeme do schránky odkazy pápežovi, biskupom a odkazujeme im: „Ste satani, lebo ste sa dali zaočkovať.“

Ach, Pane, kde sme to došli?

Vytvorili sme si vlastný svet, vlastné pohľady, často sa opierame o vystrihnuté citáty z Biblie a hovoríme, že Ježiš išiel medzi malomocných a sme presvedčení, že je to tak, pritom sme len povrchní.

Klameme samých seba, lebo pravda je taká, že on ich len stretol, pravda je taká, že nie je ani jedna zmienka o tom, že išiel priamo do osád, kde chorých bolo veľa. Stretol ich desiatich pri ceste a nepovedal im: „Nezvoňte na zvonček, lebo je to blbý predpis.“ Nezrušil príkaz o ochrane pred malomocnosťou, predpis hovoriaci o tom, aby sa iní nenakazili.

Ach, Pane, kde sme to došli?

Klameme sami seba, lebo nechceme vidieť všetko, čo sa píše o nákazlivých chorobách v Biblii, a nechceme vidieť to, že Ježiš nezrušil ani jedno nariadenie, ktoré bolo zavedené na ochranu pred nákazou. Zabudli sme na to, že v Biblii, v časoch Mojžiša, máme zadefinované to, ako sa máme chrániť pred chorobami a byť fatalistami vo viere. Tak vyberáme z Biblie to, čo len nám v tejto dobe pasuje, odmietať sme blízky i vzdialený kontext daného textu.

Ach, Pane, kde sme to došli?

Ach, Pane, čo všetko sa musí ešte stať, aby sme konečne išli do pokory a tak našli pravdu?

Ach, Pane!

Dekan Drondzek (prevzaté z Infolistu, farnosť Prešov)

Vianočný príbeh

O zlatom baliacom papieri

Bol raz jeden muž, ktorý ťažko pracoval, aby dokázal užiť svoju rodinu. Pred Vianocami kúpil rolku krásneho zlatého baliaceho papiera, do ktorého chcel zabaliť darčeky. Avšak, pár dní pred sviatkami zistil, že jeho päťročná dcéra minula všetok zlatý baliaci papier. Nahneval sa a veľmi ju potrestal.

Ešte viac ho rozčúlilo to, keď zistil, že dieťa použilo všetok drahý zlatý papier na ozdobenie jednej krabice od topánok, ktorú položilo pod vianočný stromček. Vŕtalo mu hlavou, kde vzala peniaze na to, čo je vo vnútri krabice. Napriek tomu dievčatko plné nadšenia prinieslo škatuľu v zlatom papieri oteckovi a povedalo: „To je pre teba, otecko!“

Keď otec škatuľu otváral, hanbil sa za svoju prehnajú reakciu a teraz ľutoval, ako ju potrestal. Keď však otvoril škatuľu od topánok, zistil, že je prázdna a jeho hnev opäť vzplanul: „Ak niekomu dávaš darček,“ povedal ostro, „v balíku má niečo byť. Tento je prázdny!“

Dievčatko sa naňho smutne pozrelo a so slzami v očiach zašepkalo: „Ocko, nie je prázdny. Dávala som do neho pusinky, až kým nebol celý plný.“

Teraz plakal aj otec. Padol na kolená, objal svoje drahé dievčatko a prosil ju, aby mu odpustila jeho zbytočný hnev.

Krátky čas po Vianociach dievčatko tragicky zahynulo. Hovorí sa, že otec mal túto malú zlatú škatuľu pri svojej posteli po všetky roky svojho života. Vždy, keď bol nešťastný alebo mal veľa problémov, otvoril škatuľu, vybral z nej pomyselný bozk a spomenul si na lásku tohto krásneho dieťaťa, ktoré ju tam vložilo.

Každý z nás dostal neviditeľnú zlatú škatuľu naplnenú bezpodmienečnou láskou a bozkami od svojich detí, rodiny a priateľov. Neexistuje cennejší majetok, ktorý by niekto mohol vlastniť. Tento príbeh hovorí o sile odpustenia. A Vianoce sú nádherným časom na odpustenie, zamyslenie sa, zabudnutie a poďakovanie.

Vianočný príbeh uverejnený vo Svätovoješskom pútníkovi v roku 1940

Ludo Fajara

Štedrovečerné šero

Chumelilo sa medzi horami. Tichučko padali biele hviezdice snehu. Zem bola biela, hory boli biele, vzduch bol biely, i nebo bolo biele, plné mäkušských gudziek. Už ho bolo vyše kolien: kyprého, jemného, mliečneho snehu. I kráčať bolo v ňom ťažko. Sta by sa bola biela plachta rozprestrela na celý kraj. Veru ani sedliakova košela nebola v nedelu tak čistá. Lahká prikrývka objala a zaokrúhlila všetko, čo trčalo zo zeme. Prečo je tak ticho, ako v kostole bez ľudí. To zem i nebo mlčky čakajú na Boží hod.

A naozaj! Kalendár ukazuje na 24. december, ktorý sa túli k 25-temu do červena vyradostnenému. — Na dedine je živo. Tupé údery mažiarov prepchávajú sa cez nezbadané škáry prikrčených chalúp.

Dedina sedí v kotline. Dva páry hôr zprava i zľava ticho hľadia na nezvyčajnú živosť dediny. Čím viac dohora, tým užšie spojovaly do seba silné chrbáty. Iba čo potok a cestu prepúšťajú medzi seba. Dedina družne sa držala dovedna. Ale predsa; už skoro v horách zanechala opustené pastorča — malú chalupu. Ticho stálo ešte v tichšom kraji.

Biede sa nedarí na horách; preto sbehla najbližšie, do osamoteného domca. A veru ňou bola viacej pričapená, ako hrubou hromadou snehu.

Rok tomu bolo ešte v novembri, čo otec tohto domu, rubač v panských horách, prišiel o život. Snehu ešte nebolo, nuž dokončieval so spolurobotníkmi uloženú robotu. Pri prepilovaní klátov na siahovicu sviezol sa hrubizný klátisko naň a pritisol ho o druhý tak, že mu dych vyrazilo a prsia preborilo. Smutný bol sprievod rubačov, keď ho na čečine niesli údolím do chalupy. Vrany, ktoré sa sťahovali pred zimou z hôr do dolín, čiernymi krížami letiacich krídel, zlovestným krákaním prelietly ponad nich. No, smutnejšia bola ešte kvíľba zbiedenej rodiny. Hoci ešte kedy-tedy trhlo Matejom Baltom, predsa užialená žena odpoly nahlas šepkala k Bohu ľahké odpočinutie. Či ho var Katrena nemala rada, že mu už vymodlievala posledný výdych. Oj nie!... Veď samé rebrá a vnútornosti, čo trčaly von, prosily o Božie poľutovanie . . .

Matej po chvíli vydýchol. . .

Štyria chlapi, čo ho dovliekli, vzdychli, pretreli si hrubým rukávom mihalnice a išli za svojou robotou.

Veru, vyše roka, čo bieda v tomto dome za stôl sadla. Štvoro dietok a piata ich mať potrebovali i na

seba, i do seba. Čo na nôž, to za groš! Ale odkiaľ? V lete pomáhala Katrena ľuďom za pár vrec zemiakov na poli. V zime už roboty nebolo. Aj tak sa nemohla z domu pohnúť. Najmladšie trojročné dievčatko ležalo v posteli vycivené sťa biela nitka. Zápal pľúc stravoval malé tielko. Choroba už prechádzala, ale bolo treba ešte stále bedlivej opatery. Aj ostatné dietky boli ešte malé. Päťročný Stanko, desaťročný Ferko a trinásťročný Vladko, ktorý najviac chápal matkinu biedu.

Vlado nebol doma. Mať ho poslala do dediny, do Šípkov. Nebohému tatkovu dlhovali 100 korún. Práve dnes by sa boly najsúrnejšie zišly. Chýbala už aj soľ, tobôž ešte chlieb. Katrena úfala, že si odpomôže vrátenými peniazmi a tak dôstojne odbavia sviatky podľa obyčaje.

Na konci dediny stál kostolík. Dnu bolo už šero. Veď večer sa dnes ponáhlal, sťa by sa nemohol dočkať svojho času. A veru dnes nebol večer všedného dňa, ani tichý večer nedele, ale Štedrý večer, ktorý prechádzal do tichej, svätej noci Božieho zrodenia.

Do prázdneho, studeného kostola vstúpil chlapec a placho sa poobzeral.

— Niet tu nikoho — šepká a poberá sa k Betlehemu, ktorý bol už pristavený k bočnému oltáru. Žiaľ ho dusí, hustnúca tma ho objíma. Večné svetlo ho rysuje, len ako neurčitý tieň. Zrazu detský vzlykot rozrazil tmu:

— Ježiško, pozri sa . . . nič nedali. . . vyhnali ma . . . ani múky, ani peňazí. . . Vieš . . . však vieš . . . mama užialená, ostatní hladní. . . Iba tepla máme a inšie nič. Prečo nás obchádzaš? Jej, joj... — Premohol ho plač. Za chvíľu bolo čuť štrkot v murínovej truhličke. Vladov šesták bol prvou pastierskou obeťou malému Nemluvniatku.

Vo Sv. písme je naznačené o Troch kráľoch: „I vošli do domu, našli dieťa s Máriou, jeho Matkou a padli a klaňali sa mu, i otvorili svoje poklady a podali mu dary...“

I Vlado robil to isté; otvoril tiež svoje poklady a podal Kristu-Dieťaťu dar — hej dar, ale nie veľký dar troch kráľov, ba ešte menší ako dar chudobnej vdovy — no, zaiste rovnako vzácny a milý, ako dva predchádzajúce. A zasa bolo v kostole mlkvo, chladno, a ešte väčšia tma a prázdno. Že prázdno?

Prázdno len pre chudobného chlapca; pre skutočnú skutočnosť však nie. Za objemným stĺpom s prstami vo vlasoch sedel Timotej, horár v penzii. Bol ako zvyčajne prvý a posledný raz v kostole v tomto roku. Neprišiel azda preto, aby ho ľudia neuzreli. Veď ročníaci sa tiež nehanbia na utiereň vkročiť do kostola! On nemal rád ľudí.

— Môj kostol je hora! V horách jesto dosť stromčekov — tam samotný najlepšie trávim svoj Štedrý večer. — A starý Chacheľ (podľa smiechu ho tak volali) bol verný svojej myšlienke. Zaskočil, keď sa vonku šerelo, do kostola; veď sa patrilo aspoň na Vianoce; a keď zvonilo ku prikrývaniu stola, ťahal sa poza humnú, v tlstom kožuchu, s batôžkom na pleciach do hlbokkej hory, k svojej kolibe. Tu povečeral, podkúril si do kachličiek a sťaбы vlastným svedomím štvaný, stúpал ďalej do hory. Húkal v nej sťa nočné Lešie (slovanské pohanské lesné božstvo) a búchal hrčkovkou do stromov, čo v ceste stály, sťa valihora. Pritom reval vianočné melódie, ktoré mu ešte od mladosti poprichodily na um. — Hora spala v tichosti a belosti. Ani zajka, ani letáčka nebolo badať; iba ozvena verne hučala, no, odrazu aj tá zakapala. — Vracal sa až na Štefana — starý, podivný Chacheľ.

Teraz ešte sedel v tme za stĺpom s rukami vo vlasoch. Zachytil slová i plač chlapčat. Poznal ho. Cítil, že chlapcov smútok ho samého opanoval. Veď ani jeho srdce nebolo surovým zemiakom. Pozdvihol zvrátené obočie k betlehemu. Už-úž chcel popustiť prúd zlostných myšlienok voči samému oltáru a vyčítať Bohu, prečo sa nestará o biednych aspoň na Štedrý večer. No, samé svedomie mu zabránilo trpké myšlienky a vyratúvalo mu, pred privretými očami, prečo sú ľudia, ako vlci voči sebe, prečo sa ženú nenásytne za cudzím, prečo nehľadia na slzy siroty a vdovy? Kto má, ten je povinný pomáhať a obdarovať toho, ktorý žije v biede. Hľa, aj otec nebeský tak poslal svojho Syna na svet, utisnutého na druhých. Pomáhať, pomáhať, veď sme ľudia, kresťania, pre Krista Pána! Posledné slová sa mu vyšmykli nahlas s jazyka.

Timotej pomaly vstával a nebadane ako duch vytratil sa z kostola. Vlado prichádza uzímený k domu. Pritisol kľučku, vrzgly dvere na pitvorci i na izbe..

— Nesieš? — vyzvedal sa Fero dychtivo.

— Prázdnu brašnu.

Katrena začula. Nevypytovala sa. Načo jatriť ranu, veď dosť krváca. Oheň blkotal v peci nadarmo. Cez dvierčoky žiara drala sa na stenu. Tu tancovala, mizla, zasa sa potriasala — akoby na výsmech. V ko- more bolo ešte niečo zemiakov. Katrena však myslela, že syn príde s plným. Teraz iba smútok a skla- manie ešte viacej rozšírily sa v jej hrudi. Ťažko jej ho bolo možno udržať. Čo jej ostáva. Predložiť deťom k štedrej večeri pečené zemiaky, bez soli, bez masti . . .

— Vladko, zaspievaj nám — pokúša sa zahnať myšlienky dietok od hladu.

— Bože, ku Tebe ... — začal Vladko krásnym, ešte detským hlasom.

— Nie adventnú, veď už počínajú Vianoce; zaspievaj vianočnú.

— Mama, zaspievam takú prosiacu.

— Och, spievaj, akú chceš. Vlado začína znovu ešte smutnejšie:

„Bože môj, Otče môj z vysokého neba. Keďže si nám dal zubov, dajže nám aj chleba.“

Choré dievčatko sa zobudilo na do neba žalujúcu pesničku a začulo poslednú sloku — dajže nám aj chleba.

— Mama, papať!

Mať vyskočila naradostená a ponáhľala sa k postielke. Dych dieťaťa bol už skoro pravidelný. Bolo tre- ba ľahkého jedla.

— Vladko, nekúpil si aspoň zemlu za ten šesťák?

— Ten je u Ježiška: hodil som ho do betlehema. Azda mi ho odplatí.

— Mama, kedy príde Ježiško, a kedy budeme večerať? — dolieha plačlivo malý Stanko.

— Čuś a neškamri! — zaharuśuje ho trpko Vlado.

— Mama, idem do dediny spievať.

— Ty, však sa pamätáš, ako ti nebohý tatko zakazovali.

Vlado už nič nepovedal. O chvíľu vrzgly dvere na izbe a na pitvorci. Vlado odišiel spievať. Katrena ani nehlesla za ním.

— Nech ide, chůda, aspoň dačo donesie. Ach, my žobráci! — Vytiahla ruženec. Vyhladené zrnká klza- ly sa pomedzi prsty. Ním odháňala zúfanie.

Vlado vyšiel do objatia zimy. Zima ním drví. No, schůlil sa do seba ako najlepšie vedel. Hviezdy dri- paly mraky; preto povievala i ostrejšia zima. Chumeliť prestalo. Vlado brodil sa zasa do dediny. Zastal pred Ťuškovými oknami. Smutne a trasľavo zanůtil:

— Narodil sa Kristus Pán . . .

Bolo už počuť spevy ostatných spevákov z dediny. Všetky sa niesly v radostnú hymnu, ba v kolimbač- ku usmiatego Ježiška. Len Vladov hlas znel pôstne. Ťaby bol anjel plakal. Krásny zvonivý hlas vyzváňal smutnú melódiu jeho duśe. Melancholické tóny vliekly sa za dedinu, poośúchaly sa po bielych poliach, pobozkali neďalekú smrečinu a v jej náručí nevdojak slably, mizly, až splynuly s posvätným šepotom hory.

Starý Ťuśka otvoril oblok. Teplo, presýtené Ťtedrým večerom, pohladkalo uzimeného chlapca.

— Syn môj! A čí si ty? Vari si si od samého archanjela hrdlo naštimoval. Vlado odvrátil hlavu; iba vrec- ko natrčil. Starý sosypal doň tál s taniera. — No, no, vedže sa ma nehanbi!

A tak to išlo z dom do domu. Nikde ho nepoznali.

Pod horou rozplakalo sa uzdravené dieťa — od hladu. Aj malý Stanko nariekal od hladu. Katrena tupo hľadela kamsi do tmy. Zrnká ruženca zastaly v kolobehu. „Buch, buch“ — mláti ktosi nemotorne clo dverí. Nečakal;

— Pán Boh daj hojného zdravia a poźehnania. Ľudkovia moji, čože tak pôstne? Čo ste vymreli?

Dieťa utíchlo. Aj päťročný prestal gajdovať. Prefaknutá Katrena sa strhla z tuposti:

— Ktože ste?

— No, no, starý horár — veď vari vieš. Prišiel som . . . toto onô . . . veď vari zasa ja viem . . . nuź viem, že drhnete psotu. A . . . nešiel som do hory podľa obyčaje, ale zabočil som k vám.

— Ale, pán Timotej, čo budú ľudia vraviť . . .?!

ilustračná snímka: Martin Magda

— Ale, tristo šušiek smrekových, veď som ja už starý vlk, aby som si ťa bral, to vie každý chumaj. Vi dieť ma nik nevidel. A keby aj! Najviac ak sa v rozume dotrúbi, že starý Timotej, to teda už ako ja, dáva sa na starosť do opatery Katrene - vdovici ... to už zasa ako tebe. Ale, neseď po daromnici. Deti sú hladné. Tu som doniesol, čoho bude treba: tvrdé, mäkké i tekuté. — Starý Timotej trochu fufňavo prepúšťal slová cez nabok vyčretú dolnú gambu.

Vlado sa odtrhol od dediny. Znovu brodí sa cestou domov. Vrecko na pleci je ťažké. Pán Boh pohol srdcia ľudí. Radosť so slabou horúčkou triasly jeho telom. Nohy a ruky boli sklavené. Len v hlave búchala horúca krv. „Bože, len trochu si oddýchnuť v tomto snehu . . . tak . . . ako v perine . . .! Vlado zabočil ku priekope. Sneh rástol do pásu. — Nie, doma čakajú, matka plače, aj ostatní. Biedne sa vliekol ku chalupe. Nohy si cítil sťa mäsité, bezcitné kláty.

Vrčgly dvere na pitvorci i na izbe. Piskot masti, vôňa pečenej rybky, svetlo a teplo a plný stôl dobrôt mu zastavily krok. Nevedel, či je to horúčkovitá vídina, alebo skutočnosť.

— No, poď, chlapče. Kristus ti vracia tvoj šesťák a mne pokojný a blažený Štedrý večer! Narodil sa Kristus Pán — začal nôtiť vianočnú. Z postielky sa ozval plač. Prešťastná Katrena ho však v zárodku udusila sladkou piškótou.

— Som starý medveď, len do hôr súci, poriadni ľudia sa ma boja. Zaspievajte teda vy, deti. No, no! — Hneď nato vyčrel druhú stranu dolnej gamby a vliel ta kalíšek tuhého rozólišu, čo život zohrieva.

Vlado pochopil, čo sa stalo! Rumeň z líc rozliel sa mu aj po čele. Natešený nadvihol trochu hlavu a žiariacimi očami veselo, zvonivo spustil:

„Dobrá novina,
šťastná hodina.

Čo sa tejto noci stalo?

Nebo svetlo svetlo dalo . . .“

Za synodálnu Cirkev

Božia cirkev je pozvaná na synodu

Týmto pozvaním pápež František vyzýva celú Cirkev, aby si kladla otázku o synodalite: tá je rozhodujúcou témou pre život a poslanie Cirkvi.

Táto stránka bude sprevádzať dvojročnú cestu (2021-2023) reflexie a zdieľania celej Cirkvi.

Pozvanie slovenských biskupov

Drahí bratia kňazi, milé rehoľníčky a rehoľníci, milí bratia a sestry, mládež i seniori a všetci ľudia dobrej vôle: srdečne Vás pozývame zapojiť sa do synody, ktorú Svätý Otec František slávnostne otvoril v nedeľu 10. októbra a v našich diecézach i na celom svete sa začína v nedeľu 17. októbra 2021.

Témou tohto podujatia je „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia“ – teda samotná synodálna podstata Cirkvi. Tá spočíva v spoločnom kráčaní, vo vzájomnom počúvaní sa a v načúvaní Ducha Svätého pri ohlasovaní evanjelia. Kľúčové slová "spoločenstvo, spoluúčasť a misia" podčiarkujú, že práve ohlasovanie evanjelia je tým cieľom, na ktorého sledovanie máme mať účasť všetci ako spoločenstvo veriacich v Krista.

Chceme hľadať odpoveď na otázku ako sa spoločné kráchanie pri ohlasovaní evanjelia dnes uskutočňuje v našej Cirkvi a aké kroky nás Duch Svätý požíva urobiť, aby sme v tomto kráčaní rástli. Pozývame vás teda na cestu dialógu a dôvery vo vedenie Ducha Svätého!

Prvé informácie môžete nájsť na stránke www.synoda.sk. Prosíme vás, aby ste sa s ňou oboznámili: na jej základe už čoskoro spustíme synodálne iniciatívy. Ďakujeme Vám za Váš záujem i modlitby za synodálnu cestu, ku ktorej nás vedie Svätý Otec František.

S odvahou a dôverou k Duchu Svätému na ňu vykročme!

Popis loga

Veľký majestátny strom - plný múdrosti a svetla - siaha až k nebu. Je znakom hlbokkej vitality a nádeje a vyjadruje Kristov kríž. Nesie Eucharistiu, ktorá žiari ako slnko. Horizontálne vetvy otvorené ako ruky alebo krídla naznačujú zároveň Ducha Svätého.

Boží ľud nie je statický: je v pohybe, čo je priamy odkaz na etymológiu slova synoda, ktoré znamená "kráčať spolu". Ľudí spája tá istá spoločná dynamika: tú im vdychuje Strom života, od ktorého začínajú svoju cestu.

Týchto 15 siluet vystihuje celú našu ľudskosť v jej rozmanitosti životných situácií, generácií a pôvodu. Tento aspekt je posilnený množstvom jasných farieb, ktoré sú samy o sebe znakom radosti. Medzi týmito ľuďmi, ktorí sú na rovnakej úrovni, nie je žiadna hierarchia, sú mladí, starí, muži, ženy, dospievajúci, deti, laici, rehoľníci, rodičia, páry, slobodní; biskup a rehoľníčka nie sú pred nimi, ale medzi nimi. Veľmi prirodzene im cestu otvárajú deti a potom dospievajúci s odkazom na tieto Ježišove slová z evanjelia: "Zvelebujem ťa, Otče, Pán neba i zeme, že si tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil si ich malíčkym" (Mt 11,25).

Horizontálna základná línia: "Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia" prebieha zľava doprava v smere tohto pochodu, podčiarkuje ho a posilňuje - a končí titulom "Synoda 2021 - 2023": to je zároveň najdôležitejší bod, ktorý sumarizuje celok.

Blahoslavený Carlo Acutis

Carlo sa narodil v roku 1991 v Londýne. Študoval v Inštitúte Leva XIII pod vedením jezuitov. Carlo bol počítačovým gényom, bol tak zariadený pre informatiku, že ho považovali za génia. Jeho záujmovou oblasťou nebolo len programovanie, ale aj strih filmu či tvorba web stránok. Zároveň bol fascinovaný Eucharistiou i modlitbou svätého ruženca, na druhej strane to bol obyčajný chalan, športovec, plný života a radosti.

Ako sedemročný prijal prvýkrát Eucharistiu a odvtedy nevynechal ani jednu svätú omšu. Každý týždeň pristupoval k sviatosti zmierenia. Jeho kompasom bolo Božie slovo. Svoju lásku, ktorú čerpal z Eucharistie, prejavoval skutkami lásky aj voči chudobným. Vo veku pätnásť rokov zasiahla do jeho života leukémia, na ktorú onedlho zomiera.

snímka: internet

Po prijatí do nemocnice hovoril svojej mame: „Odtiaľ nevyjdem živý, mama.“ A čo je zvláštne? Pri procese jeho blahorečenia jeho relikviu niesli rodičia a dvojčatá, ktoré sa narodili po jeho smrti. Čo prežívajú rodičia, keď majú orodovníka v nebi? Carlo tak svoje utrpenie obetuje za pápeža a Cirkev a 12. októbra 2006 vystupuje do večnosti. Mesiace pred smrťou publikoval na svojej stránke zdokumentované eucharistické záznaky z celého sveta. Pápež František ho v apoštolskej exhortácii *Christus vivit* predstavil ako mladíka nasadeného v ohlasovaní evanjelia, čo realizoval využívaním nových technológií.

Čo nás môže tento mladík - azda nový patrón internetu - naučiť? Ponúka nám sedem bodov:

1. Nehľadajte seba, ale Boha

Jeho životným programom bolo: „Byť stále zjednotený s Ježišom.“ Častokrát opakoval: „Nie ja, ale Boh.“ Zdôrazňoval, že iba ten, kto koná Božiu vôľu, bude naozaj slobodný. „Smútok je pohľad obrátený na seba, šťastie je pohľad obrátený na Boha.“

2. Ste originálni a Boh má pre vás neopakovateľný príbeh

Jedna z jeho najznámejších viet je: „Všetci sa rodia ako originál, no mnohí zomierajú ako fotokópia.“ Boh nám nechal našu slobodu, aby sme k nemu dopísali záver.

3. Svätosť je reálnym cieľom, ku ktorému smerujeme

Bol svätcom, ktorý sa nebál technológií a využíval ich na evanjelizáciu. Internetom vedel narábať striedmo a bol preňho dobrým sluhom, nie zlým pánom. Svätý môžeš byť aj ty. Je potrebné po tom túžiť z celého srdca.

4. Eucharistia je dialnicou do neba, preto ju prijímajme často

Carlo považoval Eucharistiu za vrchol lásky a svätosť, skrze ktorú z nás Boh robí dokonalé bytosti. Ježiš je veľmi originálny, pretože sa ukryl v kúsku chleba... Iba Boh mohol urobiť takúto neuveriteľnú vec. Preto aj Carlo Eucharistiu volal ako dialnicu do neba.

5. Neboj sa často pristupovať k sviatosti zmierenia

Sviatosť zmierenia je prostriedkom na ceste do neba. Často hovoril, že prostredníctvom intenzívneho sviatostného života sa získavajú čnosti. „Ak nás ťaží ťažký hriech, duša padá k zemi.“

6. Hľadajte Krista vo svojich blížnych – obzvlášť chudobných

Svojimi úsporami Carlo často podporoval vývarovňu pre chudobných, pomáhal núdznym a bezdomovcom vo svojom okolí. Častokrát vravel: „Milovať zajtrajšok znamená dať to najlepšie zo seba už dnes.“

7. Modlite sa každý deň svätý ruženec

Carlo sa modlieval každý deň ruženec. Táto modlitba mu bola veľmi blízka. O Panne Márii hovoril: „Láska, ktorú má Panna Mária ku každému z nás, mi dáva veľkú nádej.“

A tak našou metou nemá byť koniec, ale večnosť. Večnosť je naša vlasť. Už od počiatku sme v nebi očakávaní. Všetci sa rodia ako originály, ale mnohí zomierajú ako fotokópie.

pripravila Anna s rodinou

Ahoj, deti!

Od sviatku narodenia Ježiša nás delí už len pár dní. Naše túžobné očakávanie nám zaiste spríjemní aj to, že zimné prázdniny sa začnú o čosi skôr a my si môžeme naplno užiť nádielku snehu. Vianoce sa k nám teda nezadržateľne blížia a ja už teraz cítim tú nádhernú vôňu ihličia, medu, škorice, klinčekov, teším sa na spoločne strávené chvíle v kruhu rodiny... Tešíte sa rovnako ako ja? Ale teraz máme obdobie adventu, ktoré občas medzi tým zhomom a prípravami na Vianoce akosi ani nevnímame. Toto nádherné obdobie je poprepletané mnohými symbolmi. Viete, čo predstavujú jednotlivé sviece a prečo má veniec tvar kruhu? Podľa te, spoločne to zistíme.

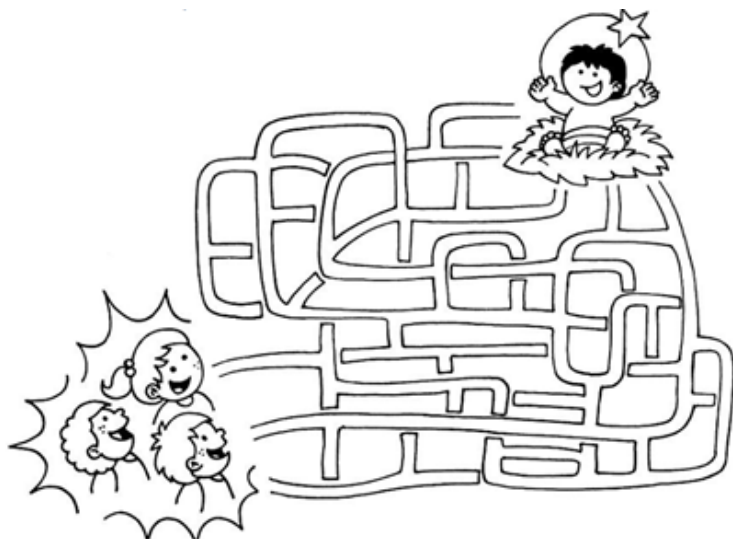
Svätica mesiaca – sv. Lucia (13. december)

Narodila sa na Sicílii. Už ako dieťa sa zasvätila Bohu, ale o tomto sľube nik nevedel. Jej matka ju chcela ako mladú vydať, ale v tom ochorela. Spoločne s Luciou sa išli modliť ku hrobu sv. Agáty, kde sa uzdravila. Lucia sa vtedy matke priznala so sľubom a tá jej plná vďačnosti za svoje uzdravenie dala súhlas. No bolo to obdobie prenasledovania kresťanov. Luciin urazený ženich ju udal a cisár ju dal mučiť a nakoniec popraviť mečom. Sv. Lucia patrí medzi najznámejšie a najuctievanejšie svätice.

ADVENT

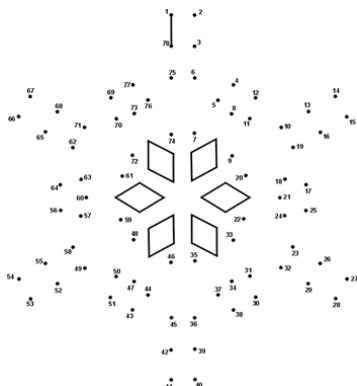
Advent (z latinského slova „adventus“, čo znamená príchod) – je to doba očakávania, čakanie na príchod Mesiáša. Adventný veniec je v tvare kruhu, pretože kruh je symbolom jednoty a večnosti. Pripomína nám aj liturgický rok, pretože advent je začiatkom nového liturgického roku. Jedným z ďalších symbolov je aj vždy zelená vetvička – zelená je farbou nádeje, života. Pripomínáme si tým, ako Pán Ježiš vchádzal do jeruzalemského chrámu, keď ho vítali ako kráľa. Sviečky symbolizujú 4 adventné nedele, každá sviečka predstavuje niečo iné:

1. sviečka – sviečka prorokov alebo nádeje; v túto nedeľu si pripomínáme všetkých prorokov, ktorí ohlasovali príchod Ježiša
2. sviečka – betlehemska alebo sviečka pokoja; Ježiš ktorý sa narodil, je kráľom pokoja
3. sviečka – pastierska sviečka, je ružová a zapaluje sa na nedeľu radosti; pastieri boli prví, komu anjeli zvestovali radostnú správu o narodení Krista
4. sviečka – anjelská sviečka alebo sviečka lásky

Úlohy:

- a) Nájdi deťom cestu k Ježišovi.
- b) Pospájaj čísla.

stránku pripravila: Melánia Tkáčová

Tatiana Betáková, Ján Viglaš

Očkovat?

© Vydavateľstvo DON BOSCO 2021

Zostavil Mgr. Peter Bučány Zodpovedná redaktorka Mgr. Oľga Marková Jazyková úprava Mgr. Mariana Páterková Návrh obálky Mgr. art. Juraj Martiška Sadzba Vydavateľstvo DON BOSCO

Ako príloha do našich Katolíckych novín bola vložená brožúra o očkovaní od hore uvedených autorov s podtitulom: "Čo potrebujeme vedieť". Náš dlhoročný autor rubriky "Máš problém?" a "Trampoty v manželstve" sa zo zdravotných dôvodov na čas odmlčal. Využívame tento priestor na uverejnenie pohľadu kresťanských autorov na tému očkovania.

O autoroch

Doc. RNDr. Tatiana Betáková, DrSc. pracuje viac než 30 rokov v oblasti virológie, imunológie a molekulárnej biológie. V súčasnosti svoju bohatú skúsenosť ponúka študentom na Katedre mikrobiológie a virológie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Naďalej sa venuje výskumnej práci v Biomedicínskom centre SAV na Virologickom ústave. Bola hlavnou riešiteľkou viacerých projektov, ktoré získala od Royal Society, Wellcome trust, Európskeho sociálneho foncu (ESF), Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APW) a Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akadémie vied (VEGA). V roku 2006 získala cenu SAV za popularizáciu vedy za súbor publikácií a mediálnych prezentácií Chrípka celosvetový problém.

ThLic. Ján Viglaš je kňaz Banskobystrickej diecézy. Študoval na Univerzite Komenského v Bratislave, v St. Patrick's College v írskom Maynoothe a na Pápežskej Gregorovej univerzite v Ríme. Prednáša morálnu teológiu na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského - v Kňazskom seminári sv. Gorazda v Nitre. V rokoch 2010 až 2019 bol rektorom Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne. Je stálym spolupracovníkom Subkomisie pre bioetiku Teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska.

OČKOVAŤ?

Téma očkovania sa dnes na nás valí zo všetkých strán a množstvo protichodných informácií neraz vyvoláva chaos až znechutenie. Ako odlíšiť pravdu od mýtov a hoaxov? Ako prekonať strach? V tejto brožúrke vám ponúkame dôležité fakty a súvislosti, ktoré vám môžu pomôcť nájsť potrebné odpovede. Postupne sa zoznámime s históriou a pôvodom infekčných ochorení, priblížime, ako funguje náš imunitný systém, predstavíme princíp očkovania aj vakcíny proti ochoreniu covid-19. V záverečnej časti sa venujeme etickým otázkam a námietkam, ktoré sa týkajú očkovania.

História infekčných ochorení

Podľa od Adama. Ľudstvo bojuje s chorobami už od svojho vzniku. Celé dlhé tisícročia ľudí sužovali rôzne ochorenia, ale ľudia nepoznali ich príčiny. Najväčšie bolesti okrem vojen a prírodných katastrof ľudstvo zažíva počas epidémií či pandémie. Aký je medzi nimi rozdiel? Po odpovedi si musíme zísť do starovekého Grécka.

Na začiatku treba spomenúť duchovného otca medicíny Hippokrata, ktorý žil na prelome 5. a 4. storočia pred Kr. Pripisuje sa mu autorstvo 58 spisov a 73 kníh, ktoré dnes tvoria súborné dielo Corpus Hippocraticum. Sedem kníh z tohto súboru nesie meno Epidémia (epidémie). Už Hippokrates teda používa slovo epidémia. Hoci má viacero významov, v súčasnosti sa používa na označenie súboru symptómov choroby, ale aj ako označenie hojného rozšírenia a vysokého výskytu choroby v určitej oblasti.

Pandémia (gr. navôrpa zo slov pan, pantos = všetko, demos = národ, ľud) je rozsiahla epidémia,

ktorá sa rozširuje na geograficky rozsiahlom území, dokonca medzi kontinentmi a celosvetovo.

Za epidémiu v dejinách môžeme označiť chorobu moru. Mor (čierna smrť) bolo veľmi závažné infekčné ochorenie, ktoré trápilo ľudstvo mnohé stáročia. Prejavovalo sa sčernením postihnutých častí tela (gangrény) a zväčša sa končilo smrťou nakazených. Opisuje nám ho už Kniha Exodus v časti o desiatich egyptských ranách. Toto ochorenie nachádzame aj v epose Mas, v Novom zákone a v historických spisoch a kronikách miest či kráľovstiev.

V 5. storočí pred Kr. ľudstvo trápilo ochorenie, ktoré opisuje aténsky generál, filozof, historik a rétorik Thukydides (470-411 pred Kr.). Tento vzdelaný muž nám zanechal opis choroby, ktorá sa šírila v tejto oblasti Peloponézu v rokoch 430 - 426 pred Kr. Odhaduje sa, že len v Aténach na toto ochorenie zomrelo 75 - 100 tisíc ľudí.

V antike sa všetky ochorenia, ktoré zabíjali veľké množstvo ľudí, nazývali morom. Dostávali meno po panovníkoch alebo historikoch: Thukydidesov mor, Antonínovský mor, Cypriánov mor, Justiniánov mor a podobne. Dnes však vieme, že skutočným morom bol len Justiniánov mor (bubonický mor; bubon lat. slabina), ktorý dostal pomenovanie po byzantskom cisárovi Justiniánovi (482-565 po Kr.). Pri ostatných epidémiách podľa opísaných symptómov nevieme presne určiť, o aké ochorenie vlastne išlo.

Mor v Európe

V rokoch 541 - 749 zasiahol ničivý mor Byzantskú ríšu a postupne sa rozšíril do celej Európy. Bubonický mor spôsobovala baktéria *Yersinia pestis*, ktorá bola objavená až v roku 1894 francúzskym bádateľom Alexandrom Yersinom (1863-1943). Zdrojom tejto infekčnej baktérie boli hlodavce, najmä potkany. Na človeka sa ochorenie prenášalo zo zvierat prostredníctvom bĺch.

Historik Prokopios Cézarejský (nar. koncom 5. stor.), ktorý prežil Justiniánov mor, opisuje prejavy tohto ochorenia. Od neho sa dozvedáme, že mor sa prejavoval vysokými horúčkami, halucináciami, veľkými čiernymi zdureninami v podpazuší, na stehnách a iných miestach slabín. Ľudia boli veľmi vyčerpaní, zmätení, často umierali na uliciach, v chrámoch aj domoch. Chorý človek nevedel, či prežije, alebo zomrie. Problémy boli aj s pochovávaním mŕtvych. Prokopios píše, že mŕtvych nestačili zbierať a pochovávať, pretože v Konštantínopole zomieralo až desaťtisíc ľudí denne. Podľa odhadov historikov na Justiniánov mor zomrela minimálne tretina obyvateľstva Konštantínopola. Mor však zasiahol takmer celú Byzantskú ríšu a niektoré oblasti zostali vyludnené. V tomto období môžeme sledovať aj vlny ochorení. Niektorí historici hovoria o osemnástich vlnách, iní o dvadsiatich. V každom prípade, len týmto jedným ochorením bolo ľudstvo vtedajšej Byzantskej ríše skúšané takmer dvesto rokov.

Prokopios však opisuje aj pozitívne javy tohto infekčného ochorenia. V tom čase sa odvekí nepriatelia stali priateľmi, ľudia si pomáhali ako nikdy predtým, spolu pochovávali mŕtvych, delili sa o potraviny, klesol počet krádeží i vražd.

Mor sa do Byzantskej ríše najpravdepodobnejšie dostal z juhovýchodnej Afriky, z oblasti veľkých afrických jazier. Odtiaľ sa z veľkého prístavu Peluzion rozšíril do Konštantínopolu, severnej Afriky a celej západnej Európy. Ak sa nejaké ochorenie rozšíri v prístavnom meste, čo sa veľakrát stalo v minulosti a stáva sa to aj dnes, odtiaľ sa prenáša do všetkých miest a oblastí, kde lode pristanú. V súčasnosti sa vírusy a baktérie najrýchlejšie šíria do celého sveta vďaka leteckej doprave.

S morom sa stretávame aj v nasledujúcich storočiach. V stredoveku zasiahla Európu pandémia moru - čiernej smrti, ako sa mu vtedy hovorilo. Mor sa rozšíril z prístavu Mesina. Podľa lekára, filozofa a historika Jána Jesseniusa (1566-1621) vieme, že ľudia praktizovali rôzne protimorové opatrenia: vydymovanie miestností, prevoniavanie liečivými bylinami, dezinfekciu octom. V 14. storočí sa v Dubrovniku prvýkrát ako ochrana pred morom zaviedla karanténa (z talianskeho slova quaranta - štyridsať). Posádka musela pred vystúpením a vyložením tovaru zostať 40 dní izolovaná na lodi. Neskôr bola karanténa povinná aj v iných prístavoch.

pripravil M. Magda (pokračovanie v budúcom čísle)

Stalo sa

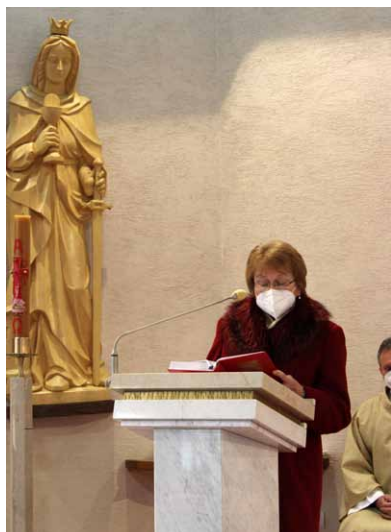
- **28. 11. v 1. adventnú nedeľu sme oslávili 29. výročie konsekrácie farského kostola sv. Jozefa, robotníka; sv. omša bola slávená o 10.30 naživo cez náš YouTube kanál bez účasti veriacich z dôvodu sprísnených protipandemických opatrení**
- 28. 11. v 1. adventnú nedeľu sme slávili aj 20. výročie konsekrácie kostola sv. Ondreja vo Vítaze; sv. omšu som slávil súkromne v tomto kostolíku o 18.00 bez účasti veriacich z dôvodu protipandemických opatrení; mal prísť otec biskup Marek Forgáč, no po spoločnej dohode a kvôli opatreniam bola jeho účasť zrušená
- **29. 11. v pondelok sme slávili 29. výročie konsekrácie filiálneho kostola sv. Barbory v Ovčí; sv. omšu som slávil v tomto kostolíku súkromne o 17.00 bez účasti veriacich z dôvodu protipandemických opatrení**
- 30. 11. v utorok bola odpustová slávnosť sv. Ondreja v tomto starobylom kostolíku na Vyšnom konci, zasvätenom tomuto svätcovi; sv. omša bola slávená o 18.00 naživo cez náš YouTube kanál bez účasti veriacich z dôvodu sprísnených protipandemických opatrení
- **5. 12. v 2. adventnú nedeľu bola odpustová slávnosť sv. Barbory v Ovčí; sv. omša bola slávená o 10.30 naživo cez náš YouTube kanál bez účasti veriacich z dôvodu sprísnených protipandemických opatrení, sv. omšu celebroval rodák Michal Jenča a kázal rodák Jozef Bednárík, prítomní boli aj Mikuláš Uličný, rodák z Vítaza a duchovný otec farnosti Marek Hnat**
- 11. 12. - plánovaná spoločná krstná náuka bola zrušená

Stane sa

- **20. a 21. 12. v pondelok a v utorok vo Vítaze navštívim chorých doma pred Vianocami, pôjdem len k tým, ktorí sa mi nahlásia**
- 22. 12. v stredu v Ovčí navštívim chorých doma pred Vianocami, pôjdem len k tým, ktorí sa mi nahlásia
- **25. 12. v sobotu slávime jeden z najväčších prikázaných sviatkov - Narodenie Pána Ježiša**
- 25. a 26. 12. by mali naši mladí koledovať v popoludňajších hodinách; výťažok z koledovania Dobrej noviny pôjde na podporu rozvojových projektov v krajinách východnej Afriky; všetko závisí od aktuálnych protipandemických opatrení, bližšie informácie budú oznámené vo farských oznamoch
- **26. 12. na sviatok Sv. rodiny budú naši mladí v Ovčí chodiť po koledovaní v popoludňajších hodinách**
- 31. 12. na Silvestra bude otvorený kostol od 23.30 do polnoci pre tých, ktorí chcú privítať Nový rok pred Sviatosťou Oltárnou, o 24.00 bude eucharistické požehnanie
- **1. 1. 2022 - slávnosť Bohorodičky Panny Márie; prvý deň v roku je prikázaným sviatkom**
- 6. 1. - slávnosť Zjavenia Pána, ľudovo nazývaný Traja králi, je prikázaným sviatkom; v tento deň bude pri sv. omšiach požehnanie „Trojkráľovej vody“
- **9. 1. - nedeľa Krstu Krista Pána; touto nedeľou sa končí vianočné obdobie a začína sa obdobie cez rok**

Prehľad bohoslužieb

		Vítaz		Ovčie	
13. 12.	Pondelok				
14. 12.	Utorok	18:00	† Imrich, Helena a Stanislav		
15. 12.	Streda			17:00	† Štefan, Františka a Helena Pribulovci
16. 12.	Štvrtok	7:00	za ZBP rodiny Krokusovej		
17. 12.	Piatok	18:00	† Ján Biroš, kňaz (výročná)	17:00	50: Pavol Uličný (109)
18. 12.	Sobota	7:00	† Štefan, Rastislav a Štefan		
19. 12.	4. adventná nedela - C	7:30	za farnosť	9:00	† Valentín Kollár
		10:30	za prvoprijímajúce deti 2021		
20. 12.	Pondelok				
21. 12.	Utorok	18:00	† Jozef Sirovič (výročná)		
22. 12.	Streda			17:00	† Jozef, Mária, Ján a Róbert Kráľovci
23. 12.	Štvrtok	7:00	† Barbora a Rudolf, Viktória a Jozef		
24. 12.	Štedrý deň	23:00	na vlastný úmysel	21:00	na vlastný úmysel
25. 12.	Narodenie Pána	7:30	za ZBP Ewy Jurčíšinovej	9:00	† Andrej, Štefan a Ján
		10:30	za farnosť		
26. 12.	Nedela Svätej rodiny	7:30	† František Stahovec, kňaz	9:00	† Štefan, Veronika a Jozef Balogovci
		10:30	za farnosť		
27. 12.	Pondelok				
28. 12.	Utorok	18:00	† Ján Kováč a Jozef Uličný		
29. 12.	Streda			17:00	† Viktor a don Kočík, kňaz
30. 12.	Štvrtok	7:00	† Valentín Baloga		
31. 12.	Piatok	15:00	† Anton Grejták	8:00	za zosnulých v rodine Šimčíkovej a Jenčovej
1. 1.	Panny Márie Bohordičky	7:30	za ZBP rodiny Františky Čechovej	9:00	† Helena a Valent Kočíkovci
		10:30	za farnosť		
2. 1.	2. nedela po Narodení Pána	7:30	za farnosť	9:00	za ZBP Viktora Jenču a jeho rodiny
		10:30	za ZBP rodiny Pavla Biroša		
3. 1.	Pondelok	18:00	za živých a mŕtvych členov RB		
4. 1.	Utorok	18:00	za ZBP Bohuznámej rodiny		
5. 1.	Streda			17:00	50: Anna Štofániková
6. 1.	Zjavenie Pána	7:30	za farnosť	9:00	60: Monika Jacová
		10:30	† Anna Kollárová		
7. 1.	Piatok	18:00	85: Marta Pendráková a za jej rodinu	17:00	za ZBP Františky a jej rodiny
8. 1.	Sobota	7:00	† Štefan Uličný		
9. 1.	Krst Krista Pána	7:30	za ZBP Bohuznámej osoby	9:00	† Margita Jenčová-Bednáriková (výročná)
		10:30	za farnosť		
10. 1.	Pondelok				
11. 1.	Utorok	18:00	† Elena Jenčová (výročná)		
12. 1.	Streda			17:00	† Mária Magdová
13. 1.	Štvrtok	7:00	† Valent, Mária, Ondrej a Mária Juraškovci		
14. 1.	Piatok	18:00	† Mária Zelenáková	17:00	za ZBP Jozefa Hudáka a jeho rodiny
15. 1.	Sobota	7:00	† sr. Delfine, Ján a Mária Jenčovci		
16. 1.	2. nedela cez rok - C	7:30	za farnosť	9:00	† Mária Uličná
		10:30	za ZBP Márie		

30. november 2021 - odpust sv. Ondreja, apoštola